

กิจกรรม หลังจากที่ให้ความรู้แล้วให้พระที่เข้าร่วมแบ่งเป็นกลุ่มงานตามความสนใจที่คล้ายๆ กันหรือตามเนื้องานที่พระกำลังดำเนินกิจกรรมอยู่ก็ได้ เพื่อให้ช่วยกันทดลองทำคุณลักษณะ Attribute ตามที่กลุ่มทดลองกัน ในที่นี้แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามเนื้องานที่พระแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรม

กลุ่มที่ 1. สนใจต้องการศึกษาเรื่องของพระธรรมวิทยากร

กลุ่มที่ 2. สนใจต้องการศึกษาเรื่องโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

กลุ่มที่ 3. สนใจต้องการศึกษาเรื่องศูนย์พระสงฆ์นักเผยแพร่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม

ให้แต่ละกลุ่มทดลองแยกแยะคุณลักษณะ (Attribute) ตามประเด็นที่กลุ่มสนใจ จากการนำเสนอของพระทั้งสามกลุ่มพบว่าการรายละเอียดของพระแต่ละกลุ่มยังมีไม่มากนัก ซึ่งจากการซักถามทำให้ทราบว่าพระเหล่านี้มีหน้าที่ทำกิจกรรมแต่ไม่เคยรู้ข้อมูลเลย พระบางรูปเป็นประธานกลุ่มพระธรรมวิทยากรแต่ก็ไม่เคยรู้ข้อมูลรายละเอียดเรื่องเกี่ยวกับพระธรรมวิทยากรเลย ดังนั้นคุณลักษณะตามประเด็นของแต่ละกลุ่มจึงมีข้อมูลเฉพาะส่วนที่พระกลุ่มดังกล่าวรับผิดชอบ และดำเนินกิจกรรมอยู่เท่านั้น

จากการสังเกตพบว่าพระทั้งหมดที่เข้าร่วมในเวทีส่วนมากกล้าพูดกล้าแสดงออก ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีสังเกตได้จากการซักถามและการขึ้นนำเสนอของพระ

การบ้านสำหรับกลุ่มพระสงฆ์

- ให้พระทั้งสามกลุ่มไปศึกษาข้อมูล/รายละเอียดเรื่องที่กลุ่มสนใจจะศึกษาและทำการแยกแยะคุณลักษณะของมา ตั้งข้อสังสัย(เอ็ช) และตั้งปัญหานำการวิจัยด้วย โดยข้อมูลทั้งหมดนำเสนอในครั้งต่อไป

ประเมินความคิดเห็นและผลที่เกิดขึ้น

- ✓ ต้องการให้จัดต่อเนื่องกันทุกเดือน
- ✓ ได้ความรู้ความเข้าใจอย่างมาก เป็นเรื่องที่ไม่เคยรู้มาก่อนเลย เช่นความหมายของการวิจัย การทำattribute มาใช้ในงานวิจัย และที่เกี่ยวกับทัศนะคนใน-คนนอก
- ✓ ทีมวิทยากรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เป็นกันเองและมีการใช้สื่อที่น่าสนใจ เช่น วีดีโอ หรือเทวดาท่าจะบ้องส์
- ✓ เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีม เช่นเป็นพระธรรมวิทยากรเหมือนกันแต่ไม่เคยได้มีโอกาส sama คุยกันและวางแผนงานร่วมกัน การประชุมครั้งนี้ทำให้ได้มีโอกาสคุยกันเรื่องงานของตนเอง

(2) การดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 2 วันที่ 11 - 12 กันยายน 2547

วัตถุประสงค์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกปฏิบัติการทำโครงการร่างการวิจัยโดยเริ่มจากการเอื้อ (สงสัย) และการแยกแยะคุณลักษณะของสิ่งที่สนใจจะทำ (เช่นเดียวกับครั้งที่ 2 ที่ มจธ.)

วิธีการ/กระบวนการ/เนื้อหาและสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหา

ใช้เช่นเดียวกับครั้งที่ 2 ที่ มจธ. แต่ที่มีการปรับบ้างคือ ที่มมร.ครั้งนี้ พระบังกลุ่มลงพื้นที่ทดลองจัดกิจกรรม

พระทั้งสามกลุ่มน้ำเสนนอกร้านบ้าน ตามประเด็นที่กลุ่มสนใจนั้นที่เอื้อ(ข้อสงสัย)การแยกแยะคุณลักษณะสิ่งที่สนใจจะทำ(attribute) และวัตถุประสงค์

กลุ่มที่ 1. สนใจต้องการศึกษาเรื่องของพระธรรมวิทยากร โดยพระธีรวิทย์และคณะรวม 12 รูป สมาชิกทุกรูปเป็นพระธรรมวิทยากรและยังมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พระที่เป็นคณะทำงานในประเด็นนี้ได้มีการไปเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารและการสัมภาษณ์ มีการนำเสนอคุณลักษณะ(attribute) ของโครงการพระธรรมวิทยากรที่แตกขาดเป็นจำนวนมาก และพระที่มีน้ำเสนคุณลักษณะ(attribute) ของโครงการพระธรรมวิทยากรแค่นี้หรือ"

โครงการพระธรรมวิทยากรคือโครงการที่ มมร. จัดตั้งขึ้นมาได้ดำเนินการโดยนักศึกษาที่เสียสละเวลาว่างจากการเรียนออกปฏิบัติหน้าที่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการนักศึกษา ซึ่งกำกับดูแลและขึ้นตรงต่องหัววิทยาลัย มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการออกแบบและประเมินผลในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตามสถานลัษณะทางการศึกษา เรื่องจำ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนให้มีแนวความคิดและพฤติกรรมที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติไทย ติดต่อกันมาเป็นเวลา 37 ปีแล้ว

จากการนำเสนอคุณลักษณะ(attribute)ของพระที่มีน้ำเสนว่าพระสามารถแยกแยะประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงการพระธรรมวิทยากรได้เป็นจำนวนมาก ปัญหาคือพระเสนอว่าจะทำทั้งหมดแต่ด้วยเงื่อนไขเรื่องระยะเวลาจะไม่สามารถศึกษาได้ทั้งหมด ให้พระที่มีน้ำเสนบางประเด็นที่มีสนใจและพอที่จะเข้าไปทำได้ซึ่งประเด็นที่สนใจเป็นประเด็นหลักแล้วมันจะเข้ามายังประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ 2. สนใจต้องการศึกษาเรื่องโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรณีศึกษาวัดบางเสาธง โดยพระปรีชาและคณะรวม 8 รูป สมาชิกทุกรูปเป็นพระอาจารย์สอนในโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และยังมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พระที่เป็นคณะทำงานในประเด็นนี้ได้มีการไปเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารและการสัมภาษณ์ มีการนำเสนอคุณลักษณะ(attribute) ของโครงการพระธรรมวิทยากรที่แตกขาดเป็นจำนวนมาก และพระ

ทีมนี้สังสัย(เอ็ช)ว่า “ทำไมเด็กที่เรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์จึงลดลง” ปัญหาที่พบ เช่นเดียวกับของ พระกลุ่มที่ 1 คือ ทำรายละเอียดมาเป็นจำนวนมากและสนใจจะศึกษาทั้งหมด

กลุ่มที่ 3. สนใจต้องการศึกษาเรื่องศูนย์พระสงฆ์นักเผยแพร่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม โดยพระวิชิตและคณะรวม 7 รูป สมาชิกทุกรูปเป็นพระอาจารย์อยู่ในโครงการพระสงฆ์นักเผยแพร่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคมและยังมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พระที่เป็นคณะทำงานในประเด็นนี้ได้มีการไปเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารและการสัมภาษณ์ มีการนำเสนอคุณลักษณะ(attribute)

ปัญหานำวิจัย

- เอื้อทำอย่างไรที่จะทำให้เยาวชนมีความสนใจธรรมะมากขึ้น
- เอื้อหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการสอนเยาวชนควรเป็นอย่างไร

โดยสรุปพระทั้งสามกลุ่มทำการบ้านมากดีมาก มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การแยกแยะคุณลักษณะ (attribute) สามารถแยกขาดได้เป็นจำนวนมาก(ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ) เมื่อเปรียบเทียบกับการเสนอครั้งที่ผ่านมาที่มีการแยกแยะคุณลักษณะมีน้อยมาก ทำให้แต่ละกลุ่มมีความเข้าใจในโครงการที่ตนเองกำลังดำเนินกิจกรรมอยู่เป็นอย่างดี การเอื้อ/ข้อสังสัยแม้ว่าจะค่อนข้างกว้างแต่ตรงตามประเด็นที่พระแต่ละกลุ่มเห็นเป็นปัญหา และพระต้องการหาแนวทางการแก้ไขนั้นคือคำรามจึงมีเป็นประเด็นว่า “จะทำอย่างไร” ซึ่งเป็นลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

- การให้ความรู้เรื่องแนวคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้ในงานวิจัย
- ให้ความรู้เรื่องการใช้เครื่องมือในการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา
- ประสบการณ์การลงพื้นที่
- ร่วมกันวางแผนลงพื้นที่ทดลองจัดกิจกรรม

เนื่องจากกระบวนการทั้งหมดที่ผ่านมาคุณอดุลย์ใช้งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน” เป็นตัวอย่างให้กับพระ โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมจะใช้คำว่า “จัดเวทีแบบไม่เป็นทางการ” ซึ่งพระไม่เคยได้ยินคำนี้(เวที)และไม่เข้าใจเนื่องจากพระไปจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายภายใต้โครงการที่พระรับผิดชอบนั้นจะเป็นการสอนแบบเป็นทางการ ดังนั้นครั้งนี้เมื่อพระผ่านกระบวนการการให้ความรู้เรื่องเครื่องมือและการวิเคราะห์เวทีแล้วคุณอดุลย์หารือกับพระว่าจะมีกลุ่มใหม่พร้อมที่จะทดลองจัดเวทีในพื้นที่ ซึ่งได้กลุ่มพระที่จะทดลองคือกลุ่มที่สนใจศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรณีศึกษาวัดบางเสา

คง โดยพระบูรพาและคณะ จากนั้นให้พระทั้งหมดร่วมกับกลุ่มพระบูรพาช่วยกันวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งนี้โดยใช้ความรู้ที่ได้รับจากที่ผ่านมาเป็นแนวทางการวางแผน

สรุปการจัดกิจกรรมของกลุ่มพระบูรพา จัดกิจกรรมเวลา 18.00-20.30น. ณ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบางเสาธง กลุ่มเป้าหมายจำนวน 24 คนประกอบด้วยเกนนำผู้ปักครองที่ส่งเด็กมาเรียนและเด็กนักเรียนที่มาเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบางเสาธง

การจัดเวทีค่อนข้างเป็นทางการ พระบูรพาเป็นผู้ดำเนินรายการมีการซื้อเจกวัตถุประสงค์ และตั้งคำถามกับกลุ่มเป้าหมายตามที่ทีมงานทำน้ำเสียงไว้ พบว่าช่วงแรกกลุ่มเป้าหมายไม่ค่อยกล้าพูด เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบอกว่าที่ผ่านมาพะระ/ครุไม่เคยจัดประชุมและตั้งคำถามแบบนี้เลย เช่นคำถามว่า ทำไมท่านจึงส่งลูกมาเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทำไมเด็กบางคนมาเรียนแล้วไม่มาเรียนต่ออย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อคุณอดุลย์ช่วยชี้แจงว่าเพื่อที่พระจะหาข้อมูลไปพัฒนา/ปรับการเรียนการสอนให้ดีขึ้น กลุ่มเป้าหมายทั้งผู้ปักครองและเด็กจึงกล้าพูดมากขึ้น เช่น เด็กบอกว่าที่เด็กไม่อยากมาเรียน เพราะพระพูดแต่เรื่องเกิดแก่เจ็บตาย ข้าแต่เรื่องเดิมๆไม่มีเรื่องอะไรใหม่เลยทำให้เบื่อไม่อยากมาเรียน เป็นต้น

ปัญหาที่พบจากการจัดเวทีคือ (1)การจัดเวทีพระเน้นแบบเป็นทางการ (2)ต้องการให้มีคนเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรายละเอียดจะไม่สามารถทำได้ (3)การตั้งคำถามพระจะตั้งคำถามตามที่ได้เตรียมไว้ พระยังไม่สามารถตอบคำถามเจาะลึกต่อประเด็นจากคำตอบของกลุ่มเป้าหมายได้ และ(4)การจดบันทึก/การจับประดิษฐ์ของพระยังต้องการพัฒนาอีกมาก

การจัดเวทีครั้งนี้ทำให้พระได้เรียนรู้กระบวนการในการจัดเวทีว่าการเตรียมตัวก่อนการจัดเวทีมีความสำคัญมากทั้งการประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย เวลาที่จัด รูปแบบการจัดเวที ประเด็นคำถาม และการตั้งคำถามที่ต่อจากคำถามเดิมเป็นต้น และกระบวนการสรุปงานหลังจากการจัดเวทีเสร็จเรียบร้อยแล้ว

การบ้านสำหรับกลุ่มพระสงฆ์

- ให้พระสงฆ์ทั้งสามกลุ่มพัฒนางานต่อไปเขียนเป็นโครงร่างงานวิจัย ที่ต้องเพิ่มเข้ามา เช่น แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาที่จะทำการศึกษา เพื่อมานำเสนอในครั้งต่อไป คุณอดุลย์ให้ตัวอย่างโครงการแนวทางการบริการสิ่งแวดล้อมและพัฒนาบทบาทของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน

ประเมินความคิดเห็นและผลที่เกิดขึ้น

- ✓ ได้เรียนรู้เรื่องเครื่องมือและวิธีการจัดเวทีพร้อมทั้งได้เห็นการจัดเวทีจริงในพื้นที่ทำให้คิดว่าไม่ยากเพราแต่ก่อนมองไม่ออกว่าการจัดเวทีทำอย่างไรเมื่อได้เห็นของจริงแล้วคิดว่ากลุ่มอื่นก็สามารถทำได้

✓ เกิดการหมุนแสปรน/ช่วยเหลือ/ทำงานร่วมกัน แต่ก่อนแม้ว่าเป็นพระ เช่น อญ ในกลุ่มพระธรรมวิทยากรด้วยกัน หรือเป็นพระอาจารย์สอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ด้วยกันก็ไม่เคยคุยกันเรื่องงานหรือไม่เคยตั้งข้อสงสัย(ເຂົ້າ)กับงานที่ตนเองทำเลย แต่เมื่อมาร่วมกระบวนการนี้ทำให้พระที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันหรือพระที่อยู่ต่างกลุ่มก็มีการเรียนรู้ร่วมกันและการช่วยเหลือกัน เช่นท่านธีรวิทย์อยู่กลุ่มพระธรรมวิทยากรเก่งการตั้งคำถามไปช่วยท่านปรีชาในการตั้งคำถามด้วย เป็นต้น

✓ ท่านลงชี้ชะลอท่อนว่าจากการฝึกอบรมครั้งที่ผ่านมา ได้เห็นมิติใหม่ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มนักศึกษาของเห็นถึงพัฒนาการทั้งด้านความคิดที่คิดเป็นระบบและมีกรอบมีแนวทางในการนำไปใช้และทักษะการทำงานมีความรับผิดชอบมากขึ้นทั้งในเรื่องการสังงาน การค้นคว้า การประชุม ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ได้จากการสังเกต ดูจากการส่งงาน และได้พูดคุย กับท่านวิชิตชัยเป็นพระนักศึกษาปี 3 ภูปหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการได้สะท้อนการอบรมครั้งนี้ว่า

“ได้เรียนรู้และได้แลกเปลี่ยนและที่สำคัญเข้าใจอะไรมากขึ้นจากเมื่อก่อนเข้าใจว่างานวิจัยที่เคยได้ยินได้ฟังมาส่วนมากจะระดับนักวิชาการหรืออาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย ครรจทำวิจัยก็จะเข้าใจว่าต้องจบปริญญาโทแล้ว แต่พอรุ่นพี่ คือท่านพระมหาธงชัย เล่าให้ฟังว่า ที่เชียงใหม่มีพ่อหลวง นายก อบต. ทำวิจัยกันครั้งแรกก็ส่งสัญ เพราะไม่เคยได้ยินมาก่อนว่าพ่อหลวงหรือชาวบ้านจะทำวิจัยได้ ท่านบอกว่าเป็นงานวิจัยลักษณะพัฒนาตัวเองเรียนรู้และพัฒนาชุมชนของตนเอง เข้าใจง่ายๆ ว่าเป็นนักวิจัยห้องถังมีทีมวิจัยเป็นนักวิชาการรวมอยู่ด้วย ทำให้รู้สึกอยากจะทำ และหลังจากผ่านอบรมครั้งที่หนึ่งแล้วยิ่งมีความมั่นใจว่าหากสามารถเรียนรู้ได้ไม่ยากจากกระบวนการที่อาจารย์นำมาร่วมให้”

(3) การดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 3 วันที่ 16 – 17 ตุลาคม 2547

วัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอโครงร่างการวิจัยของพระนิสิตชั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (เช่นเดียวกับครั้งที่ 3 ที่ มจร.)

วิธีการ/กระบวนการ/เนื้อหาและสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหา

ใช้เช่นเดียวกับครั้งที่ 3 ที่ มจร. แต่ที่มีการเพิ่มเติมจากที่ มจร. คือ เนื่องจากประเด็นที่พระทั้งสามกลุ่มสนใจจะทำการศึกษานั้นมีลักษณะคล้ายเป็นการเชิงประเมินโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนา เช่นกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นทีมวิทยากรจึงได้ประสานงานกับ อาจารย์ ดร. ชูพินิจ เกษมณี (ทีมประสานงานโครงการวิจัยชุดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง) ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เรื่องการประเมินโครงการ มาให้ความรู้เบื้องต้นในประเด็น

ที่กลุ่มพัฒนาระบบศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการประเมินความต้องการในการฝึกอบรม

การนำเสนอโครงร่างงานวิจัยของพระทัังสามากลุ่ม

กลุ่มที่ 1. เรื่องของพระธรรมวิทยากร โดยพระธีรวิทย์

ในช่วงที่ผ่านมาพระกลุ่มนี้ได้มีการจัดเวทีในพื้นที่หนึ่งครั้งเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประเด็น การนำเสนอ โดยมีการแยกแยกคุณลักษณะ(attribute)ดังนี้

- ✓ ความเป็นมาของโครงการพระธรรมวิทยากร
- ✓ สถานการณ์ปัจจุบันของพระธรรมวิทยากร (ข้อมูลจากการจัดเวทีในพื้นที่)
- ✓ เอ็ม และปัญหานำการวิจัย

กลุ่มที่ 2. โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรณีศึกษาวัดบางเสา

โดยพระปรีชา ในช่วงที่ผ่านมาพระกลุ่มนี้ได้มีการจัดเวทีในพื้นที่หนึ่งครั้งเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูล มีประเด็นการนำเสนอ โดยมีการแยกแยกคุณลักษณะ(attribute)ดังนี้

- ✓ ความเป็นมาของโครงการพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- ✓ สถานการณ์ปัจจุบันของโครงการพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (ข้อมูลจากการจัดเวทีในพื้นที่)
- ✓ เอ็ม และปัญหานำการวิจัย
- ✓ ความต้องการของผู้ปกครองและเด็กที่มาเรียน
- ✓ ความสนใจของคนในชุมชนหลังจากการจัดเวทีครั้งแรก

กลุ่มที่ 3. เรื่องศูนย์พระสงฆ์นักเผยแพร่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม

ในช่วงที่ผ่านมาพระกลุ่มนี้ได้มีการจัดเวทีในพื้นที่หนึ่งครั้งเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมีประเด็น การนำเสนอ โดยมีการแยกแยกคุณลักษณะ(attribute)ดังนี้

- ✓ ความเป็นมาของโครงการศูนย์พระสงฆ์นักเผยแพร่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม
- ✓ สถานการณ์ปัจจุบันของโครงการศูนย์พระสงฆ์นักเผยแพร่ธรรมเพื่อพัฒนาสังคม (ข้อมูลจากการจัดเวทีในพื้นที่)
- ✓ เอ็ม และปัญหานำการวิจัย
- ✓ สถานการณ์หลังจากการจัดเวทีในพื้นที่ โรงเรียนและนักเรียนให้ความร่วมมือ ดีมากขึ้นกว่าเดิม

สรุป เป็นที่น่าสังเกตว่าการนำเสนอของแต่ละกลุ่มมีความกระชับ เรียงลำดับ รู้จักการตั้งคำถามและมีความมั่นใจในการนำเสนอมากขึ้น ทั้งด้านเนื้อหาและการใช้คำพูดและที่เห็นได้ชัดคือ การได้มาซึ่งข้อมูลใหม่จากการจัดเรื่องที่เน้นที่ของแต่ละกลุ่ม เนื่องจากพระทั้งสามกลุ่มนอกจากได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการจากการที่มีวิทยากรแล้วพบว่า มีอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีคืออาจารย์ประจำที่เคยให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องทำให้พระทั้งสามกลุ่มมีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองด้วย

จุดอ่อนคือพระทั้งสามกลุ่มยังไม่มีการค้นคว้าหาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ อาจเนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาเป็นช่วงสอบของพระทำให้พระยังไม่มีเวลาในการค้นคว้าและนอกจากนี้แล้วพระยังมีข้อจำกัด เช่น กิจกรรมน้อยต่างๆ เป็นต้น

การบรรยายเรื่องการประเมินความต้องการในการฝึกอบรม

โดย อาจารย์ ดร.ชูพินิจ เกษมณี นักวิจัยโครงการประวัติศาสตร์ท่องถิน (สกอ.)

การประเมินความต้องการในการฝึกอบรม

- ✓ ดูสถานการณ์ทางสังคม (ต้องวิเคราะห์สถานการณ์)
- ✓ กลุ่มเป้าหมาย
- ✓ ผู้รับการฝึกอบรม/ผู้รับปลายทาง (พื้นฐานเศรษฐกิจ, สังคม, วัฒนธรรม)
- ✓ กำหนดวัตถุประสงค์
- ✓ กำหนดเนื้อหา/กิจกรรม/วิธีการ/สื่อ
- ✓ ระยะเวลา
- ✓ การวัดผล/ประเมินผล

การเรียนรู้จะวดได้เรียกว่า พิสัย (Domain) มี 3 ระดับ

- พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึงความรู้
- ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หมายถึงทักษะ
- จิตพิสัย (Affective Domain) หมายถึงทัศนคติ

จากความรู้ครั้งนี้พระแต่ละกลุ่มจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้างในงานที่กำลังทำ

- ปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างมีส่วนร่วม
- ต้องมีการประเมินกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์และเนื้อหา
- การประเมินผู้สอนและผู้เรียน
- การรายงานและการติดตามงาน

การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล/การจัดกิจกรรมในพื้นที่

คุณอดุลย์ให้พระทัังสามกลุ่มทดลองร่างแผนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ แล้วขึ้นนำ เสนอ ให้พระในเรที่ร่วมซักถามและคณะวิทยากรให้คำแนะนำการปรับแผน

การบ้านสำหรับกลุ่มพระสงฆ์

ให้พระทัังสามกลุ่มพัฒนาโครงร่างงานวิจัย โดยให้มีเนื้อหาเพิ่มให้สมบูรณ์ เช่น แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาที่จะทำการศึกษาและแผนการลงพื้นที่ เป็นต้น โดยมี ตัวอย่างโครงการวิจัย”แนวทางการสืบสานสถาปัตยกรรมไทยของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน” เป็นแนวทางและขอคำปรึกษาจาก อาจารย์ประจำ

ประเมินความคิดเห็นและผลที่เกิดขึ้น

ข้อสังเกตจากท่านธงชัย จากการอบรม 2 ครั้งที่ผ่านมา พระนักศึกษาในโครงการ หลังจากที่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมอย่างมีส่วนร่วมแล้ว สามารถมองเห็นความก้าวหน้า การ พัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการแสดงความรู้ การค้นคว้างานวิจัยที่สอดคล้องกับงานที่ตัว เองกำลังศึกษา การอ่านแนวคิดทฤษฎี และที่ขาดเจนยิ่งขึ้นคือการแสดงออกชี้ม่องเห็นถึงการใช้ ทักษะในการลงพื้นที่ การเก็บข้อมูล การตั้งคำถาม และการแลกเปลี่ยนภาษาในกลุ่มของตัวเอง พัฒนาการที่มองเห็นอีกประการที่สำคัญคือ การรู้จักการนำข้อมูลมาใช้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากการที่ได้พูดคุยกับท่านปรีชา ชุติปัญญา พระนักศึกษาปี3 ท่านบอกว่า

“ หลังจากการจัดเรที่เก็บข้อมูลครั้งที่แล้ว ทางวัดบางเส้าคงก็มีการประชุมพระวิทยากรที่ สอน ศพอ. ผสมมีโอกาสได้เข้าร่วม และถามถึงปัญหาแต่ละประเด็นที่เกิดขึ้น ให้ที่ ประชุมร่วมกันคิดว่าจะทำอย่างไร ? กับสิ่งที่เป็นปัญหาอยู่ ณ ปัจจุบันนี้ ”

การที่ท่านกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะถามในที่ประชุม เพราะท่านมีข้อมูลที่จด เวทีครั้งที่แล้ว แสดงให้เห็นถึงการนำข้อมูลมาใช้ อีกหลายกลุ่มที่ทำในลักษณะคล้ายๆ กัน คือหลัง จากที่เก็บข้อมูลก็จะคืนข้อมูลให้กลุ่มเป้าหมายได้ช่วยกันคิดต่อ ในด้านของความรู้ และปฏิบัติ การ การทำงานด้านความคิดที่เป็นระบบ การปฏิบัติงานที่มีกรอบการทำงาน การแลกเปลี่ยน ประเด็นความรู้จากตัววิทยากรเอง จากอาจารย์ที่ปรึกษาเอง จากภายในกลุ่ม การลงพื้นที่ของแต่ ละกลุ่มเริ่มขึ้น แต่ปัญหาที่สำคัญสำหรับพระนักศึกษาคือ ความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎี การ นำทฤษฎีมาใช้ ยังไม่สามารถทำให้เป็นเนื้อเดียวกัน และยังใช้ประโยชน์จากทฤษฎีน้อยเกินไป อุปสรรคที่สำคัญที่สังเกตเห็นก็คือ ทักษะการเขียนงานวิจัย ยังไม่สามารถที่จะเชื่อมโยงเนื้อหา จากฐานความรู้ที่มีอยู่ในหัวใจ ให้เป็นรูปแบบที่เข้าใจได้ เนื้อหาจากการทำงานมีมากแต่พอดูเนื้อความกลับมองไม่เห็นภาพ การทำงานที่ต้องใช้เวลาในการเขียนและการนำเสนอ ทำให้ มีเวลาในการเขียนและการนำเสนอจำกัดเกินไป

(4) การดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 4 วันที่ 10 – 12 ธันวาคม 2547

เป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มพระสงฆ์เครือข่ายโพธิยาลัยและ มจร. ที่จังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ (สรุปในเวทีจังหวัดเชียงใหม่)

(5) การดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 5 วันที่ 25-26 กุมภาพันธ์ 2548

เป็นเวทีการติดตามงานในพื้นที่(พระแต่ละกลุ่มจัดกิจกรรม/เวทีในพื้นที่) โดยมีทีมวิทยากรอาจารย์ที่ปรึกษา (อ.ประจำวบ) และพระผู้ประสานงาน (พระรองชัย) นอกจากนี้ยังมีพระจากกลุ่มอื่นๆที่ไม่ได้จัดเวทีในครั้งดังกล่าวเข้าร่วมเรียนรู้ด้วย

หลังจากพระจัดเวทีเสร็จแต่ละครั้งเมื่อกลุ่มเป้าหมายกลับไปแล้วทั้งหมดได้ร่วมกันสรุปกระบวนการทำงานของพระที่จัดเวที

จากนั้นเป็นบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา (อ.ประจำวบ) และพระผู้ประสานงาน (พระรองชัย) ที่จะช่วยให้คำแนะนำพระที่จัดเวทีแต่ละกลุ่ม

(6) การดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 6 วันที่ 3-4 พฤษภาคม 2548

เป็นเวทีให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์สรุปและเขียนผลการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการเดียวกันกับจัดที่ มจร. โดยอ.ประจำวบเป็นผู้ทำหน้าที่หลักส่วนคุณอดุลย์ช่วยเสริมเพิ่มเติม

วิทยากรได้แบ่งพระที่ร่วมเวทีเป็น 3 กลุ่มตามประเด็นที่พระสนใจจะศึกษาจากนั้นให้พระทั้งสามกลุ่มประเมินตนเองว่าจากการที่ได้เข้าร่วมอบรมที่ผ่านมา ท่านได้เรียนรู้อะไรเพิ่มมากขึ้น ได้พัฒนาทักษะด้านใดบ้าง และมีทัศนคติเป็นอย่างไร

“ได้เรียนรู้และพัฒนาการครุยว่าในเด็ก การประพฤติไม่ดีทางจิตใจหากขาดเข้าร่วมที่ผ่านมา

ก ลุ่มที่		ได้รับน้ำทักษะด้านใดบ้าง	นักศึกษาเป็นอย่างไร
ก ลุ่มที่	ได้รับน้ำทักษะใดบ้าง		
1	ได้รับน้ำทักษะด้านภาษา และการทำงานในชุมชน -กล้าแสดงออก (บุด, กิต, ทำ) ขอทางด้าน การพูด เช่น การพูดคุยหานุสูต ไม่เกร็งลื้นสะ尚 ออก ยิ่งการพูดคุยหานุสูต ยิ่งขยายเสียงแล้วก็เกิดความประทับใจ สำนองยังมาก แต่ในส่วนของจราจรเดินทางความคิดเห็นแม้จะผิด โอกาสให้มีส่วนร่วมกันได้แต่ที่จะเดินทางความคิดเห็นต่างๆ อาจมา แต่หลังจากนั้นก็จะไม่ได้แล้วก็มีความอุดຍั่ง หรือ ความคิดเห็น แต่จะถูกต้องตามที่คนอื่นมองว่า “ไม่ใช่ใจ” แต่ กล้าที่จะออกปากแสดงพัฒนาตัวเอง ตามด้วยหน้ากากเงี้ยบ -นักทักษะภาษาไทย ต้อง เมื่อเราต้องการมีความต้องการของยาก ๆ ต้องกล่าวภาษาไทย ที่มีกระบวนการในการสร้างเครื่องมือ เพื่อจะ “ดูแลซึ่งกันและกัน” ที่ต้องการ -นักความรับรู้ประดิษฐ์ ต้อง หลังจากเราจัดกิจกรรม ต่างๆ เช่น การจัดทำที่วิจัยตามสถานที่ต่างๆ ออกแบบได้ยัง คงคู่นั้น -ช่วยให้เข้าใจของพระธรรมที่มีต่อสังคมและมนุษย์ที่ต้อง หลักของพระศาสนา ศักดิ์สิทธิ์ พลัง แหล่งธารา ไภยวัช พระพุทธ ศาสนา ให้กับองค์ต่อไป ดังนั้นการเขียนงานอบรมการวิจัยในกลุ่ม “ได้รับน้ำทักษะด้านภาษาและด้านภาษาไทย” ไม่ใช่ภาษาของสังคมแต่	● กล้าที่จะออกปากภาษาไทยมากขึ้นก็ ได้ฝึกอบรมหลักสูตรการวิจัยป้องกัน ส่วนหนึ่งที่ขาดออกบ้านกลุ่มน้ำหนาฯ ทำให้มีความกล้าที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล ปัญหาน้ำทุ่นและสามารถรักษาแผนงานทุนๆ และนำไปประยุกต์ ใช้ได้จริง	● กล้าที่จะออกปากเรียกสรรค์คือการผูกกับอบรมวิชาที่ผ่านมาอย่างรุ่นนั้น ยิ่งทำให้มีความกระตือรือร้นมากขึ้น รู้จักการเรียนรู้ตลอดรุ่นนักงานทุกคน เพราะงานวิจัยคือการทำตามเป้าหมายที่ส่งมาถูกต้องในสังคม ไม่เห็นแก่ตัว มากเกินไป ● กล้าที่จะออกปากเมื่อสักท่อนหลังตัดสินใจ ลดละพร้อมหากผิดพลาด จะทำให้ประทับใจอยู่และมีความเจริญรุ่งเรืองมากกว่าเดิม ● คำพูดอย่างเดียวไม่เสียลังCLU งานสังคมไม่ยอมรับ คือ ในคราวที่บุณนั้นขอ อนุญาต แต่เมื่อเราเป็นผู้ที่ยอมรับของคนทั่วไป เพราะ จะดูดี “เราการแสดงและต่อต่างๆ นี่เป็นงานที่มีความรับของคนทั่วไป จะดูดี “เราดูดี” ประโยชน์จะทำห้อง “เราดูดี” ที่มีการนำเสนอข้อมูล ประกอบในการนำเสนอผลงานนั้นๆ เพื่อเป็นหน้ากากฐาน เพื่อให้สังคมนี้ การยอมรับ
	ตารางเวลา เพื่อที่จะได้ช่วยเตือนความจำ ไม่ต้องจดบุญประดิษฐ์ ของการทำงานน้ำทุ่น ถูกทางน้ำทุ่นที่กำหนดไว้ -กล้าแสดงออก (บุด, กิต, ทำ) ต้องก่อนเข้ารับการอบรม การแสดง ขอทางด้าน การพูด เช่น การพูดคุยหานุสูต ไม่เกร็งลื้นสะ尚 ออก ยิ่งการพูดคุยหานุสูต ยิ่งขยายเสียงแล้วก็เกิดความประทับใจ สำนองยังมาก แต่ในส่วนของจราจรเดินทางความคิดเห็นแม้จะผิด โอกาสให้มีส่วนร่วมกันได้แต่ที่จะเดินทางความคิดเห็นต่างๆ อาจมา แต่หลังจากนั้นก็จะไม่ได้แล้วก็มีความอุดຍั่ง หรือ ความคิดเห็น แต่จะถูกต้องตามที่คนอื่นมองว่า “ไม่ใช่ใจ” แต่ กล้าที่จะออกปากแสดงพัฒนาตัวเอง ตามด้วยหน้ากากเงี้ยบ -นักทักษะภาษาไทย ต้อง เมื่อเราต้องการมีความต้องการของยาก ๆ ต้องกล่าวภาษาไทย ที่มีกระบวนการในการสร้างเครื่องมือ เพื่อจะ “ดูแลซึ่งกันและกัน” ที่ต้องการ -นักความรับรู้ประดิษฐ์ ต้อง หลังจากเราจัดกิจกรรม ต่างๆ เช่น การจัดทำที่วิจัยตามสถานที่ต่างๆ ออกแบบได้ยัง คงคู่นั้น -ช่วยให้เข้าใจของพระธรรมที่มีต่อสังคมและมนุษย์ที่ต้อง หลักของพระศาสนา ศักดิ์สิทธิ์ พลัง แหล่งธารา ไภยวัช พระพุทธ ศาสนา ให้กับองค์ต่อไป ดังนั้นการเขียนงานอบรมการวิจัยในกลุ่ม “ได้รับน้ำทักษะด้านภาษาและด้านภาษาไทย” ไม่ใช่ภาษาของสังคมแต่	● กล้าที่จะออกปากภาษาไทยมากขึ้นก็ ได้ฝึกอบรมหลักสูตรการวิจัยป้องกัน ส่วนหนึ่งที่ขาดออกบ้านกลุ่มน้ำหนาฯ ทำให้มีความกล้าที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล ปัญหาน้ำทุ่นและสามารถรักษาแผนงานทุนๆ และนำไปประยุกต์ ใช้ได้จริง	● สังคมจะต้องมีการเรียกสรรค์คือการผูกกับอบรมวิชาที่ผ่านมาอย่างรุ่นนั้น ยิ่งทำให้มีความกระตือรือร้นมากขึ้น รู้จักการเรียนรู้ตลอดรุ่นนักงานทุกคน เพราะงานวิจัยคือการทำตามเป้าหมายที่ส่งมาถูกต้องในสังคม ไม่เห็นแก่ตัว มากเกินไป ● กล้าที่จะออกปากเมื่อสักท่อนหลังตัดสินใจ ลดละพร้อมหากผิดพลาด จะทำให้ประทับใจอยู่และมีความเจริญรุ่งเรืองมากกว่าเดิม ● คำพูดอย่างเดียวไม่เสียลังCLU งานสังคมไม่ยอมรับ คือ ในคราวที่บุณนั้นขอ อนุญาต แต่เมื่อเราเป็นผู้ที่ยอมรับของคนทั่วไป เพราะ จะดูดี “เราดูดี” ประโยชน์จะทำห้อง “เราดูดี” ที่มีการนำเสนอข้อมูล ประกอบในการนำเสนอผลงานนั้นๆ เพื่อเป็นหน้ากากฐาน เพื่อให้สังคมนี้ การยอมรับ

ก ลุ่มที่	หัวเรียนชุดที่ ๔ “รัฐประหาร”	ได้พัฒนาพัฒนาได้มาก		ภาระศักดิ์ปีน้อยยังไง
		ได้พัฒนาพัฒนาได้มาก	ภาระศักดิ์ปีน้อยยังไง	
2	<ul style="list-style-type: none"> - ใจรู้คำว่า “วิจัย” ว่าคือการศึกษาศึกษาเพื่อนการทำสิ่งที่ไม่เคยมีแล้วให้เกิดขึ้น - รู้จักการทบทวนในเชิงคุณภาพ / ปรับกลยุทธ์ - รู้จักคำว่า “หัวคนนัก” คนใน ว่าความอาชญากรรมคือความพยายามหลอกลวงให้คนติดตาม - การเขียนโครงการ ให้ถูกต้องโดยกว้างๆ - รู้จัก KSA ว่าคือความรู้ ทักษะ ทักษะคิด - รู้แนวทางเรียนการสอนของแต่ละคน เช่น ห้องเรียนที่ ๑ ล่วงหนังสือไม่ออกใช้รูปภาพบานปลายในการสอน - ทราบถึงเป้าหมายการทำกานว่า “นักศึกษาต้องสามารถพิสูจน์ความต้องการที่ต้องการได้” กัน ร่วมกันนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ - ภาระผู้สอนที่ต้องทำภาระที่ต้องสอนนักศึกษา ภาระผู้สอนที่ต้องสอนนักศึกษาให้กับส่วนรวม พัฒนาความสามารถ 	<ul style="list-style-type: none"> - การตรวจสอบเอกสาร - ความรับผิดชอบต่องานที่ทำเพื่อเป็นประโยชน์ - การท่างงานร่วมกับคุณครุศาสตร์ - ทำตารางกิจกรรมร่วมกัน - การเขียนโครงการ ให้ถูกต้องโดยกว้างๆ - รู้จักความลับเพื่อป้องกันข้อมูลของตน - ทำงานด้วยทุกคนที่ร่วมกันก่อให้เกิดขึ้น - กล้าที่จะลงมาที่ห้องเรียน ศึกษา “เด็กมีโอกาสไปไหนด้วยตนเองที่ เดินทางต่อเรียนที่ ๑ ตามไปบ้านบุญพาดความรู้ร่วมกัน เช่นเดียวกันที่เรียนที่ ๑ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ยอมรับพัฒนาความคิดเห็นของคนอื่นบนอินเทอร์เน็ต ลดภาระ ● กล้าถือปืนหาที่เกิดขึ้น ● เป็นผู้มองไว้กว่า “ที่ควรจะดู” ● กล้าที่จะนำเสนอองค์ความรู้ ● ตั้งคณสมบัติให้มาก นร. นศ. พระอาจารย์ ผู้ปกครอง อาจารย์ หุ่นคนที่ค่าความล้ำวนแห่งปัญหาแต่สำหรับเราจะแก้ปัญหา ● คุณไม่รู้บุญพาดความรู้ร่วมกัน เช่นเดียวกันที่เรียนที่ ๑ 	

ก ลุ่มที่	ได้รับรู้อะไร	ได้พัฒนาทักษะด้านใดบ้าง	นักศึกษาปี末อย่างไร
3	ทำ "ไม้ยานชอนถัง" ห่วงวัดทำไม้ ไม้ยานถัง เข้าวัดน้อมลง เป็นเด่นแตกไปมีอะไร ไม่คุ้นหน้าต่อ "ปลูกทำย เอื้อ" กีฬาย หลังอบรมอบรมเรียนและรู้จักวิธีการ ทำข้อมูลคำตอบแบบไทย/ภาษาไทย/ภาษาไทย/ได้เรียนรู้ร่วมกัน ที่ว่าชนเผ่าพราหมัลังกา ได้รู้ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยแล้ว ทันน ไปสู่การผลิต! หรือปัญหานำการวิจัยตามนี้ก็ร่วมกัน "ขออนุสั่ง ศักดิ์" ด้วยวิธีการต่างๆ ที่หาคนทำ การสัมภาษณ์ทำแบบสอบถามหรือการจัดทำที่ "ลด" จาคนั้นเป็นภาพและแนวทางที่ได้ไปสู่การพัฒนาโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ประชุมรักษาเมือง ก่อนอบรมรับผู้มาเยือน ปัญญา deut ไม่มีกระบวนการยก "พัฒนาชั้นชั้น" ก่อต่องานจากกระบวนการที่สอนรักษาตั้งแต่เมืองนี้ ปัญญาต้องเรียนรู้ปัญหาและไม่ว่าจะจะเกี่ยวใดๆ ก็ตาม แต่ก็ "ไม่ควรพูดคุยเรื่องอนาคต" แต่ก็ "ไม่ควรพูดคุยเรื่องอนาคต" ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร ในการพูดคุยเรื่องอนาคต ประชุมสืบงานอย่างไร ให้ดีที่สุด และมีส่วนช่วยส่งเสริม "ใจ" ของตน เล็กๆ ไม่ควรพูดคุยเรื่องอนาคต ประชุมสืบงานอย่างไร ให้ดีที่สุด บ้านในตัวเองหัวใจเริ่มหาญไปเป็นต้น เติ่งรากไม้รากจะทำได้อย่างไร ลดดักหากศรีษะและคิด หลังอบรมได้รับรู้การเรียนรู้ความคล่องย่างเป็นระบบและนำไปสู่การแก้ไขและพัฒนาต่อไป ซึ่งเป็นอนาคตประเทศที่สองชาติน		

2.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม

2.4.1 ในเชิงปริมาณ

(1) ปริมาณของกิจกรรม มีการจัดเวลาที่การอนุสูติ เพื่อเติมความรู้และความเข้าใจทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหา กระบวนการวิจัย และประสบการณ์จากการทำงานวิจัย จำนวน 12 ครั้ง (ภาคเหนือจัดที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 6 ครั้งและกรุงเทพฯจัดที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 6 ครั้ง) โดยใช้ประสบการณ์จากนักวิจัยภาคเหนือ จำนวน 6 โครงการ จากชุดโครงการวิจัยการสื่อสารเพื่อชุมชน และจากเครือข่ายอีก 1 โครงการคือโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ห้องถิน (ภาคเหนือและภาคกลาง) ปริมาณการจัดกิจกรรมมากเกินกว่าเป้าหมายที่วางไว้ (เป้าหมายที่วางไว้จำนวน 6 ครั้ง)

(2) ปริมาณของเครือข่าย มีกลุ่มเป้าหมายที่สนใจเข้ามา่วมเรียนรู้เพิ่มขึ้น(ไม่มีในเป้าหมายของโครงการ)ดังนี้

- กลุ่มพะนิสิตจาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัดบวรนิเวศน์ กทม. เครือข่ายนี้เกิดขึ้นมาเนื่องจากพระองค์ซึ่งเรียนที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ท่านได้มีโอกาสเข้าร่วมในเรื่องต่อเนื่อง ต่อมาท่านได้ช่วยประสานงานให้เกิดเวทีที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นเครือข่ายที่ไม่มีในเป้าหมายของโครงการ

- กลุ่มนักศึกษาบริษัทคณานิเทศศาสตร์ มสด. ภาคเหนือ เนื่องจากดร.ภัสสร ลี เป็นอาจารย์ดูแลนักศึกษากลุ่มนี้ในด้านการพัฒนาวิทยานิพนธ์ และในช่วงก่อนหน้านี้ ดร.ภัสสรได้มาร่วมผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ให้ข้อเสนอแนะงานวิจัยชุดการสื่อสารเพื่อชุมชน ดร.ภัสสร เห็นว่างานวิจัยเรื่องผู้นำชุมชนอยู่ภาคเหนือและมีนักศึกษา มสด. ที่ภาคเหนือหลายคนสนใจงานทางด้านวัฒนธรรม จึงมีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าร่วมเรียนรู้ในเวทีด้วย ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ไม่มีในเป้าหมายของโครงการ

- กลุ่มนักศึกษาบริษัทคณศึกษาศาสตร์ มช. เนื่องจากท่าน ดร.วชิรชัย (เครือข่ายพระนักพัฒนาโพธิ์อักษร และร่วมเวทีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มพระรุ่น 1) กำลังศึกษาและดูแลนักศึกษาที่ภาควิชาการศึกษาอุปกรณ์ คณะศึกษาศาสตร์ มช. ท่านกำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาโครงการร่วมวิทยานิพนธ์ ท่านดร.วชิรชัยจึงได้ชวนสมาชิกในกลุ่ม(ทั้งที่เป็นพระสงฆ์และฆราวาส)มาร่วมเรียนรู้ด้วย ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ไม่มีในเป้าหมายของโครงการ

(3) เกิดเครือข่ายใหม่ เช่นกรณีอาจารย์เรณูได้รวบรวมแกนนำเครือข่ายที่สนใจประเด็นวัฒนธรรมชุมชนรวม 10 กลุ่ม มาร่วมกันสร้างเครือข่ายใหม่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ

2.4.2 ไปเชิงคุณภาพ

(1) เกิดกระบวนการสร้าง “ผู้ให้” ที่ต่อเนื่องเป็นทอดๆ เนื่องจากนักวิจัยในชุดการสื่อสารเพื่อชุมชนทั้ง 6 โครงการได้ดำเนินโครงการไปแล้ว ในช่วงที่ยังดำเนินโครงการอยู่นั้นนักวิจัยทั้งหมดส่วนมากจะเป็น “ผู้รับ” เมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลงไปแล้วนักวิจัยได้สะสมประสบการณ์และบทเรียนที่ผ่านมา(ทั้งที่ประสบผลสำเร็จและที่ล้มเหลว) เมื่อมีโอกาสเป็น “ผู้ให้” ก็จะทำให้นักวิจัยได้ทบทวนงานของตนเองด้วย ซึ่งจะส่งผลให้นักวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ตนเองทำเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงที่ทำโครงการเสร็จใหม่ๆ

(2) เกิดกระบวนการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” “พี่ช่วยน้อง” เช่นกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมในเวทีได้มีการหนุนช่วยซึ่งกันและกันซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน เช่นการหนุนช่วยพระรุ่นใหม่ที่กำลังพัฒนาโครงการร่างงานวิจัย การลงพื้นที่และการวิเคราะห์/การเขียนงานวิจัย, การหนุนช่วยนักศึกษาปิณฑูตพัฒนาโครงการร่างวิทยานิพนธ์และการหนุนช่วยกลุ่มที่กำลังทำงานพัฒนา เช่นการศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น นั่นคือกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมในเวทีด้วยกันมีบทบาททั้งเป็น “ผู้ให้” และเป็น “ผู้รับ” ด้วย

(3) เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กระบวนการวิจัยและการทำงานพัฒนา ระหว่างพระสงฆ์ 修士. วัดสวนดอก เชียงใหม่กับพระสงฆ์ มน. วัดบวรฯ ซึ่งอยู่ฝ่ายละนิกาย โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสื่อในการสร้างเสริมและพัฒนาเครือข่าย

(4) จากผลที่เกิดขึ้นข้อ(1)ถึงข้อ(3) ผลที่ตามมา/ผลสืบเนื่อง (Outcome) และผลกระทบ (Impact) คือ

(4.1) กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มที่ร่วมเวทีสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตนเองตั้งใจไว้ (ดูจากข้อมูลที่กลุ่มเป้าหมายได้ประเมินตนเองแต่ละกิจกรรม)

(4.2) กลุ่มเป้าหมายหลายคนได้นำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการดำเนินงานของตนเอง และเกิดผลที่ตามมา เช่น

- ทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายเปลี่ยนไป จากที่เคยคิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องยากและต้องเรียนระดับปริญญาโทเท่านั้นจึงจะทำวิจัยได้ เช่นกรณีพระนิสิตกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งที่ 修士. และ มน. สามารถทำวิจัยและนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในงานที่กำลังทำและมีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น 1) กรณี 修士. ชม. เช่นพระประสิทธิ์ ทำโครงการดนตรีฯ โดยใช้พื้นที่ดำเนินงานเป็นหมู่บ้านที่มีวัดที่พระท่านจำพรรษาอยู่ จากการดำเนินโครงการเมื่อพบปัญหาท่านใช้การตั้งคำถามกับชุมชนจึงทำให้เกิดกลุ่มคนตระพื้นบ้านและมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องโดยการสนับสนุนของ อบต. 2) กรณี มน. จากการติดตามของอาจารย์ประจำ(อ.ที่ปรึกษา) และพระคงชัย(ประธานงาน) พบร่วมทั้งสามารถที่เข้าร่วมเวทีได้นำกระบวนการวิจัยไปใช้ เช่นการ

เตรียม คน ก่อนทำกิจกรรม และมีการตั้งคำถาม เอ็ช อญุ่ตลอดเพื่อช่วยกันหาคำตอบ/แก้ไขปัญหา ในโครงการที่ท่านรับผิดชอบ

● การนำกระบวนการวิจัยเข้าในสถาบันการศึกษา เช่น 1)กรณีนักศึกษา มรภ. ชม. ทั้ง5คนที่ร่วมเวทีอย่างต่อเนื่อง อาจารย์ผู้สอน(อ.เรณู)และหัวหน้าภาควิชา(อ.กรเทพ) เห็นพัฒนาการ/ความก้าวหน้าของนักศึกษาทั้ง5คน อาจารย์ทั้งสองจึงได้ให้นักศึกษานำประสบการณ์การเรียนรู้กระบวนการวิจัยไปถ่ายทอดต่อให้นักศึกษารุ่นน้อง ที่ มรภ. ชม. 2)อาจารย์เรณูที่ร่วมเวทีอย่างต่อเนื่องได้นำเนื้อหา/วิธีการ/กระบวนการถ่ายทอดความรู้เรื่องกระบวนการวิจัยทั้ง6ครั้งไปใช้สอนนักศึกษาระดับปริญญาโท/บัณฑิต อาจารย์ เรณูบอกว่าทำให้นักศึกษามีความสนใจมากและเห็นนักศึกษามีพัฒนาการที่เร็วและดีเมื่อเทียบกับการสอนแบบเดิมที่เคยสอน 3)กรณีนักศึกษาปริญญาโท จาก มสด.ภาคเหนือ เมื่อโครงการนี้เสร็จสิ้นแล้ว ดร.วัสดุลี จาก มสด.ได้ประสานกับ รศ.ดร.กาญจนा แก้วเทพ เพื่อให้ช่วยอบรม นักศึกษา มสด.รุ่นต่อไป และ 4) คณะกรรมการพัฒนาพะยอมโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ และต้องการให้ รศ.ดร.กาญจนा แก้วเทพ ฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนวิชาวิจัยของ มจธ. ชม.

● การนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการทำงานพัฒนา เช่น 1)กรณีนักศึกษา มรภ. ชม. ทั้ง5คนได้ทำงานต่อกับโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สนับสนุนโดย สสส.) ได้นำกระบวนการวิจัยไปใช้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดเวลาที่และการคืนข้อมูลให้ชุมชน เป็นต้น 2) กรณีพะยอมรังคฤทธิ์ ที่นำกระบวนการวิจัยไปพัฒนาการดำเนินกิจกรรมในโครงการเทคโนโลยีชีวภาพ สนับสนุนโดย สสส. 3)กรณีอาจารย์สุวัฒน์ จากโครงการกล่องสะบัดชัย (สนับสนุนโดย สสส.) ที่ได้นำกระบวนการ วิจัยไปสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่(เยาวชน)ในโครงการฯ และ 4)กรณีพะยอมชัย(ผู้ประสานงานกับเครือข่ายที่ มมร.)เมื่อจบการศึกษาจาก มมร.แล้ว ได้ทำงานพัฒนาชุมชนร่วมกับโพธิยาลัยในโครงการบ้านจุ่มเมืองยืนและโครงการเดล้าเข้าพรรษา สนับสนุนโดย สสส. ชี้งพะรองชัยบอกว่า การได้ร่วมเวทีเครือข่ายนักวิจัยครั้งนี้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินโครงการได้อย่างมาก เช่นการจัดเวทีต้องรู้จักการเตรียม คน รู้จักการตั้งคำถามและการคืนข้อมูลให้ชุมชน เป็นต้น

● บูรณาการทัศนยักษ์ เช่นเมื่อ มมร.มีความสนใจที่จะใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาพะยอม โดยใช้กระบวนการและทีมวิทยากรจากโครงการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือ จึงมีการตกลงร่วมกันว่าทาง มมร. เป็นผู้สนับสนุนค่าเดินทางและค่าที่พักของทีมวิทยากร ส่วนโครงการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยจะสนับสนุนพะยอมนิสิตที่จะทดลองทำโครงการวิจัย

● เกิดเครือข่ายใหม่ เช่นกรณี อ.เรณู ได้ร่วบรวมสมาชิก(ทั้งพะแสงฯ,

นักพัฒนา, และนักศึกษา) ที่ร่วมในเวทีเครือข่ายพัฒนานักวิจัยภาคเหนือ ร่วมกับอาจารย์ ใน มหา. ชม. และ นักศึกษาปริญญาโท มหา. ชม. ที่สนใจวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อร่วมกัน สร้างโครงการ “สืบสานสืบทอดพื้นบ้าน” โดยใช้กระบวนการการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนา “คน”

2.5 บทเรียนที่ได้รับ

2.5.1 บทเรียนเรื่องการสร้างคน

● Stakeholder

- จำนวนผู้เข้าร่วม ที่ มจร. ชม. ครั้งละประมาณ 29-51 รูป/คน ส่วนที่ มมร. กทม. ครั้งละประมาณ 18-30 รูป/คน กลุ่มน้ำดันนี้ ข้อมูลสามารถถ่ายเทได้ดี
 - คุณภาพของผู้เข้าร่วม ต้องมีความหลากหลายในประสบการณ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยหรือการทำงานพัฒนา เช่นในครั้งนี้ที่ มจร. ชม. ผู้เข้าร่วมส่วนมากไม่มีประสบการณ์การทำงานวิจัยแต่กำลังเรียนวิชาวิจัย ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานพัฒนา/การลงพื้นที่ศึกษาชุมชน ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานพัฒนาและที่มีประสบการณ์การทำงานวิจัย ส่วนที่ มมร. กทม. ผู้เข้าร่วมทั้งหมดไม่มีประสบการณ์การทำงานวิจัย (พระส่วนมากยังไม่ได้เรียนวิชาวิจัย) แต่พระทุก人都มีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนา (กิจกรรม)
 - เป้าหมายของผู้เข้าร่วม ควรจะต้องมีเป้าหมายหลักเดียวกัน ในครั้งนี้ผู้เข้าร่วมทั้งหมดมีเป้าหมายคือต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยและกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานที่ตนเองกำลังทำ
 - การเตรียมคน ต้องมีการเตรียมผู้เข้าร่วม เช่น เจอกเอกสารให้อ่านมาล่วงหน้า หรือการเตรียมผู้เข้าร่วมที่จะเสนองาน/ประสบการณ์ต้องมีการเตรียมทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาและวิธีการด้วย

- การเรียนรู้ของพระนิสิต พระนิสิตกลุ่มเป้าหมายที่กำลังศึกษาที่ มจร. ที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการนี้ พ布ว่าทั้งหมดทุกรูปในช่วงแรกไม่กล้าแสดงออก เช่นไม่กล้าพูด และไม่กล้านำเสนอ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากพระนิสิตทั้งหมดนี้ไม่มีประสบการณ์การลงพื้นที่หรือการจัดเรทีแต่ต่อมาเมื่อโครงการนี้เวทีครั้งที่ 2, 3 และฝึกลงพื้นที่จัดกิจกรรมในหมู่บ้าน พ布ว่าทำให้พระนิสิตกล้าแสดงออกมากขึ้น สามารถเป็นผู้นำกิจกรรมในพื้นที่ได้ โดยมีเงื่อนไขคือทีมประสานงาน/ผู้ช่วยต้องลงไปด้วยเพื่อสร้างความมั่นใจให้พระนิสิต

เมื่อเทียบกับพระนิสิตกลุ่มเป้าหมายที่กำลังศึกษาที่ มมร. (วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.) ที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการนี้พ布ว่า พระนิสิตกลุ่มนี้กล้าพูด และกล้าซักถาม ตั้งแต่การจัดเวทีพบกันครั้งที่หนึ่ง นั่น เพราะพระนิสิตทุกรูปที่ร่วมกิจกรรมโครงการนี้ได้มีการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่

ประสงค์กลุ่มนี้กำลังศึกษาที่ มนร. พบว่าโครงการ/กิจกรรมต่างๆนั้นจะเป็นการทำกับมาราธอน เช่น โครงการพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทำกิจกรรมกับเด็ก โครงการพระธรรมวิทยากร์ทำกิจกรรมกับเด็กนักเรียน และโครงการเผยแพร่พุทธธรรมก์ทำกิจกรรมกับนักศึกษาระดับอาชีวะ เป็นต้น

เมื่อเป็นดังนี้แล้วผลที่ตามมาคือในการให้พระนิสิตคิดพัฒนาโครงการหาปัญหา (ข้อ ลงสัญ) ที่กลุ่มนี้จะศึกษานั้นพบว่าพระนิสิตกลุ่มนี้ มจร. จะคิดไม่ค่อยออก/ใช้เวลาในการพัฒนาค่อนข้างนาน(เมื่อเทียบกับกลุ่มพระนิสิตที่ มนร.) เพราะพระนิสิตที่ มจร. ไม่เคยทำกิจกรรม/ไม่เคยทำโครงการ ไม่มีพื้นที่และไม่เคยเห็นปรากฏการณ์ด้วย ซึ่งเมื่อเทียบกับพระนิสิตที่ มนร. นั้น ทุกรูปได้มีโอกาสดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการต่างๆตามที่ตนเองสนใจ ทำให้เห็นปรากฏการณ์สามารถพัฒนาปัญหา (ข้อลงสัญ) และพัฒนาเป็นปัญหานำการวิจัยได้ค่อนข้างเร็ว

ในประเด็นดังกล่าวต้องการซึ่งให้เห็นว่าพระนิสิตที่จะพัฒนากระบวนการวิจัยได้ดีและเร็วนั้นจำเป็นจะต้องมีการลงพื้นที่/ทำกิจกรรมมาบ้างจะทำให้เห็นปรากฏการณ์ในพื้นที่และเมื่อเรียนรู้ทฤษฎีจะทำให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับปรากฏการณ์ในพื้นที่ได้ง่ายขึ้น

- การให้ความรู้สร้างความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัย ควรเน้นการพูดคุยแบบง่ายๆและยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมให้มาก พัฒนาทักษะให้พระนิสิตได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์เป็นประเด็นฯ เช่นกระบวนการเรียนรู้ในโครงการนี้ที่เมื่อเรียนรู้ทฤษฎีแล้ว เพื่อสร้างความมั่นใจให้พระนิสิต วิทยากรได้ให้กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดฝึกในห้องเรียน หลังจากนั้นลงปฏิบัติจริงในพื้นที่ และมีการสรุปบทเรียนจากการทำงานในพื้นที่

- การเลือกประเด็น/หัวข้อและพื้นที่ที่จะทำการศึกษา ไม่ควรให้พระนิสิตเลือกประเด็น/หัวข้อและพื้นที่ที่จะทำการศึกษาตามที่อาจารย์สอนใจ/แนะนำ เพราะอาจารย์ผู้แนะนำมีรู้ข้อจำกัดของพระนิสิตและทำให้พระนิสิตไม่ค่อยภาคภูมิใจ เพราะพระนิสิตคิดว่าเรื่องที่กำลังทำนั้นทำให้คุณอื่นเนื่องจากคุณคิดเรื่องให้

2.5.2 บทเรียนเรื่องการสร้างเครือข่าย

- การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือและใช้แนวคิดแบบ “พี่ช่วยน้อง” และ “เพื่อนช่วยเพื่อน” เพื่อการสร้าง “คน” และสร้าง “เครือข่าย” นั้นเป็นการปรับบทบาทจาก “ผู้รับ” เป็น “ผู้ให้” ซึ่งในโครงการนี้พบว่าการใช้กลไกแบบพี่ช่วยน้องและเพื่อนช่วยเพื่อนจะช่วยสร้างและสนับสนุนเครือข่ายให้แน่นแฟ้นได้ โดยการสร้างแกนนำเครือข่ายจากคนวงในให้เข้มแข็งแล้วให้แกนนำเครือข่ายเป็นคนลงไปช่วยลูกข่าย เช่น กรณีของพระนิสิตที่ มนร. แกนนำเครือข่ายคือพระองค์ชัย ที่เป็นผู้ช่วยหลักในการให้คำปรึกษาแก่พระนิสิต มนร. ส่วนกรณีที่ มจร. แกนนำเครือข่ายได้แก่พระณรงค์ฤทธิ์, ท่านบันเทิง, อ.เรณุ และนักศึกษา มรภ.ชม.

- โครงการพบว่าความรู้ที่ใช้เพื่อการสร้าง “คน” และสร้าง “เครือข่าย” มีทั้งที่มา

จากบันลงล่าง(จากทีมวิทยากรสู่กลุ่มเป้าหมาย) แนวราบ (จากกลุ่มเป้าหมายทีมีประสบการณ์สู่กลุ่มเป้าหมาย) และจากล่างขึ้นบน(จากกลุ่มเป้าหมายสุวิทยากร) นั่นคือกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมในเวทีไม่ใช่เป็น “ผู้รับ” อย่างเดียว บางครั้งเขาก็เป็น “ผู้ให้” ด้วยซึ่งเป็นการเสริมความภาคภูมิใจและเพิ่มคุณค่าให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

2.5.3 บทเรียนเรื่องการสร้างความยั่งยืน

- การที่ก่อให้เกิดกลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายมาก (ห้องสถานภาพและ

ประสบการณ์การทำงานวิจัยและการทำงานพัฒนา) แต่ทุกคนมีเป้าหมายหลักเดียวกันคือต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยและนำกระบวนการวิจัยไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนางานที่ตนเองกำลังทำดังนั้นจำเป็นต้องมีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานทั้งส่วนที่เป็นทฤษฎีและการปฏิบัติโดยนำมาจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงและจำเป็นจะต้องให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติตัวโดยให้ผู้ที่มีประสบการณ์ช่วยเป็นพี่เลี้ยง

- ไม่ใช่เรื่องง่ายในการที่จะให้อาจารย์ในสถาบันการศึกษายอมรับแนวคิดใหม่ๆ เพื่อนำไปปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน โครงการนี้พบว่าเริ่มจากเครือข่ายที่เคยมีมาก่อน จากนั้นหาอาจารย์ที่สนใจไม่เกี่ยวน (แغانนำอาจารย์) และต่อด้วยหนานักศึกษาที่สนใจ (แغانนำนักศึกษา) สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ทั้งอาจารย์และนักศึกษาไปพร้อมกัน ขณะเดียวกันบางครั้งมีการติดเชื้อมอาจารย์ล่วงหน้าด้วยเพื่อที่จะมobilize ให้เป็น “ผู้ให้” ในบางครั้ง จากประสบการณ์ครั้งนี้พบว่าเมื่ออาจารย์เห็นว่านักศึกษาของตนเองมีพัฒนาการที่ดีขึ้น อาจารย์จะเป็นคนขยายผลเองโดยอาจารย์จะให้ข้อมูลกับอาจารย์อื่นๆ ในสถาบัน

2.6 การประเมินผล

การดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ได้ผลเกินกว่าเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการเกิดผลที่ตามมา/ผลลัพธ์เนื่อง (Outcome) และผลกระทบ (Impact) เช่น กรณีการนำกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวเข้าสู่สถาบันการศึกษา เป็นต้น รายละเอียดดังที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้ว

3. เวทีการสร้างเสริมและพัฒนาเครือข่ายแغانนำชาวบ้าน

หัวข้อในการนำเสนอ กิจกรรมเวทีการสร้างเสริมและพัฒนาเครือข่ายแغانนำ มีดังต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม
- 3.2 เป้าหมายของกิจกรรม

3.3 การดำเนินกิจกรรม

3.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม

3.5 บทเรียนที่ได้รับ

3.6 การประเมินผล

รายละเอียดของแต่ละหัวข้อมีดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม

ผู้ประสานงานแต่ละโครงการ แกนนำชุมชน ประชาชน ชาวบ้าน แกนนำเยาวชน สมาชิก อบต. สมาชิกสภาวัฒนธรรมตำบล นักศึกษา และพะสง້ ในเครือข่ายโครงการ พัฒนาอุปกรณ์วิจัยภาคเหนือ

มีกลุ่มเป้าหมายร่วมกิจกรรมครั้งละประมาณ 27 – 34 รูป / คน

3.2 เป้าหมายของกิจกรรม

เพื่อเสริมความเข้มแข็งด้านการทำงานพัฒนาแก่แกนนำชุมชนที่อยู่ในโครงการวิจัยหรือทำงานร่วมกับภาคี

3.3 การดำเนินกิจกรรม

วิธีการดำเนินกิจกรรม/กิจกรรมที่ได้ดำเนินการและเนื้อหาของแต่ละกิจกรรม ในช่วงที่ผ่านมาโครงการได้มีการจัดกิจกรรมจำนวน 10 ครั้งๆ ละ 2 วัน 1 คืน ดังต่อไปนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 วันที่ 28-29 มิถุนายน 2547

กิจกรรมครั้งที่ 2 วันที่ 13-14 กันยายน 2547

กิจกรรมครั้งที่ 3 วันที่ 28-29 สิงหาคม 2547

กิจกรรมครั้งที่ 4 วันที่ 5-6 กันยายน 2547

กิจกรรมครั้งที่ 5 วันที่ 25-26 กันยายน 2547

กิจกรรมครั้งที่ 6 วันที่ 27-28 ตุลาคม 2547

กิจกรรมครั้งที่ 7 วันที่ 8-9 พฤศจิกายน 2547

กิจกรรมครั้งที่ 8 วันที่ 22-23 มกราคม 2548

กิจกรรมครั้งที่ 9 วันที่ 5-6 กุมภาพันธ์ 2548

กิจกรรมครั้งที่ 10 วันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2548

ขั้นเตรียมการ

1) จากการจัดเวทีการอนุเสริมและเพิ่มเติมความรู้และการอบรมการผลิตสื่อแก่ภาคีผู้เข้าร่วมในโครงการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือ ทั้งสองเวทีภาคีได้มีโอกาสนำเสนอ

ประสบการณ์งานที่ภาคีแต่ละคนกำลังดำเนินการ พบฯภาคีที่เข้าร่วมเวทีครั้งนี้มีทั้งผู้ที่ยังไม่เคยทำวิจัย/งานพัฒนา ผู้ที่กำลังเริ่มทำวิจัย/งานพัฒนาและผู้ที่เคยทำวิจัย/งานพัฒนามาแล้ว ภาคีแต่ละกลุ่มจะมีความสนใจในเนื้องานและกระบวนการของภาคีกลุ่มอื่นๆ ภาคีจะเสนอให้มีการไปเรียนรู้ในพื้นที่ของโครงการต่างๆตามประเด็นที่แต่ละกลุ่มสนใจ

2) เมื่อภาคีแต่ละกลุ่มจะไปเรียนรู้งานกับภาคีกลุ่มอื่นๆ มีการเตรียมตัวกลุ่มเป้าหมายดังนี้

2.1) ก่อนไป

- ✓ กลุ่มเป้าหมายที่จะไปเรียนรู้ต้องการไปเรียนรู้ประเด็น/เนื้อหาเรื่องอะไรบ้างจากภาคีเครือข่าย
- ✓ การไปเรียนรู้ครั้งนี้เพื่ออะไร
- ✓ ควรเป็นการเรียนรู้เรื่องวิธีคิด /กระบวนการ /สิ่งที่ทำให้สำเร็จและสิ่งที่ทำให้ไม่สำเร็จ
- ✓ ให้ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับสถานที่ที่จะไป
- ✓ เตรียมเจ้าของพื้นที่(ภาคี)โดยให้ข้อมูลว่ากลุ่มเป้าหมายที่จะมาเรียนรู้เป็นใครบ้าง ต้องการให้เจ้าของพื้นที่พูดคุยประเด็นไหนบ้าง

2.2) วันจัดกิจกรรม

- ✓ ผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือร่วมกับผู้ประสานงานโครงการจะระบุต้นให้กลุ่มเป้าหมายได้ซักถาม/แลกเปลี่ยนและบางครั้งช่วยตั้งคำถามและช่วยสรุปประเด็นให้ชัดเจน

2.3) เมื่อเสร็จกิจกรรมออกจากพื้นที่ศึกษาดูงาน

- ✓ ขณะเดินทางกลับ(ก่อนแยกย้ายกันกลับบ้าน)ผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือร่วมกับผู้ประสานงานโครงการจะหาจุดพักเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการมาเรียนรู้ครั้งนี้และจะสามารถนำอะไรไปปรับใช้ในงานโครงการที่ภาคีกำลังดำเนินอยู่

สรุปกิจกรรมที่ผ่านมา

กิจกรรมครั้งที่1 และ2

ประสงค์ ไปเรียนรู้กระบวนการวิจัยประเด็นการ Comment งานวิจัยชุดโครงการ “การสื่อสารเพื่อชุมชน” ที่ สนง. สกอ. กทม.

- ครั้งที่1วันที่ 28-29 มิถุนายน 2547 ประสงค์เครือข่ายโพธิยาลัย (พระรุ่น1)

จำนวน 9 รูป

- ครั้งที่ 2 วันที่ 13-14 กันยายน 2547 พระสงฆ์เครือข่ายโพธิยาลัย (พระรุ่น 1) จำนวน 7 รูป และพระสงฆ์เครือข่าย มมร. และอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 8 รูป/คน

หลังจากสำรวจกิจกรรมในแต่ละวัน(ช่วงเย็น) ดร.กาญจนा แก้วเทพ จะช่วยสรุป

ประเด็นสำคัญๆ จากเวทีเพื่อเป็นการช่วยสังเคราะห์ให้พระสามารถนำไปปรับใช้ในงานของตนเองได้

กิจกรรมครั้งที่ 3 วันที่ 28-29 สิงหาคม 2547

แกนนำจากโครงการกลองปูจា และโครงการมวยไทยผสมเจิง จากเครือข่ายสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข สนับสนุนโดย สสส. จำนวน 26 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานโครงการ ประชาชนชาวบ้าน แกนนำเยาวชน และนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ไปศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สนับสนุนโดย สกอ. และโครงการร้านกิติ /ฟ้อนเจิง สนับสนุนโดย สสส. ที่อ.ฝางและอ.แม่สาย ในประเด็น การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและสื่อพื้นบ้าน เพื่อสร้างสำเนียงร่วมของคนในชุมชน

กิจกรรมครั้งที่ 4 วันที่ 5-6 กันยายน 2547

แกนนำจากโครงการกลองปูจា โครงการมวยไทยผสมเจิงและแกนนำเครือข่ายพระโพธิยาลัย จำนวน 27 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานโครงการ พระสงฆ์เครือข่ายโพธิยาลัย คณะกรรมการสภានักเรียนชุมชน คณะกรรมการองค์กรบริหารส่วนตำบล ประธานชุมชน และแกนนำเยาวชน ไปศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับโครงการ “แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน” ในประเด็น กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือของคณะกรรมการสภានักเรียนชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล ครู เยาวชน ประธานชุมชน และผู้สูงอายุ ในการดำเนินงานโครงการและประเด็นการผสมผสานระหว่างสื่อพื้นบ้านกับสื่อสมัยใหม่

กิจกรรมครั้งที่ 5 วันที่ 25-26 กันยายน 2547

แกนนำจากโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและโครงการร้านกิติ ที่อ.ฝางและอ.แม่สาย จำนวน 24 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานโครงการ พระสงฆ์ คณะกรรมการสภានักเรียนชุมชน ประธานชุมชน ประธานชุมชน และแกนนำเยาวชน และนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ไปศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับโครงการ “แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน” ในประเด็น กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือของคณะกรรมการสภានักเรียนชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล ครู เยาวชน ประธานชุมชน และผู้สูงอายุ

ชาวบ้านและผู้สูงอายุ ในการดำเนินงานโครงการ และประเด็นการผลสมพسانระหว่างสื่อพื้นบ้าน กับสื่อสมัยใหม่

กิจกรรมครั้งที่ 6 วันที่ 27-28 ตุลาคม 2547

แกนนำจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมกลไกการจัดการความรู้สู่ชุมชน จำนวน 21 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานโครงการ คณะกรรมการองค์กรบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสวัสดิภาพชุมชน ประจำปี พ.ศ. 2547 และแกนนำเยาวชน ไปศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับโครงการ “แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน” ในประเทศไทย กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือของคณะกรรมการสวัสดิภาพชุมชน ประจำปี พ.ศ. 2547 องค์กรบริหารส่วนตำบล ครุ เยาวชน ประจำปี พ.ศ. 2547 และผู้สูงอายุ ในการดำเนินงานโครงการ และประเด็นการผลสมพسانระหว่างสื่อพื้นบ้านกับสื่อสมัยใหม่

กิจกรรมครั้งที่ 7 วันที่ 8-9 พฤษภาคม 2547

แกนนำจากโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนโดย สสส. จำนวน 27 รูป/คน ประกอบด้วย พระสงฆ์ (ผู้ประสานงานโครงการ) แกนนำครุ และแกนนำเด็ก/เยาวชน ไปศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับแกนนำโครงการกลองสะบัดชัย สนับสนุนโดย สสส. ในประเทศไทย การสร้างหลักสูตรห้องถินและการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ (เด็ก/เยาวชน) นอกจากนี้แล้วยังให้ทีมวิทยากรช่วยอบรมแกนนำเด็ก/เยาวชน ในประเด็นการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล/การตั้งคำถาม

กิจกรรมครั้งที่ 8 วันที่ 22-23 มกราคม 2548

แกนนำจากโครงการฯ สื่อสารความหมายการพัฒนาระหว่างชาวบ้าน กรณีศึกษาเครือข่ายกองบุญช้า งานวิจัยชุดการสื่อสารเพื่อชุมชน สนับสนุนโดย สกอ. จำนวน 29 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงานและนักวิจัยในโครงการพร้อมด้วยแกนนำชาวบ้าน ไปศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับแกนนำโครงการ “แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน” ในประเทศไทย กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกระบวนการรือฟื้นสื่อพื้นบ้าน และประเด็นการผลสมพسانระหว่างสื่อพื้นบ้านกับสื่อสมัยใหม่

กิจกรรมครั้งที่ 9 วันที่ 5-6 กุมภาพันธ์ 2548

แกนนำจากโครงการบทบาทพระสงฆ์ในการสร้างเสริมสุขภาพ สนับสนุนโดย สกอ. ภายใต้โครงการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือ จำนวน 21 รูป/คน ประกอบด้วย พระนิสิต มจร. ที่ทำการศึกษาโครงการนี้ พระสงฆ์และแกนนำชาวบ้านที่ดำเนินกิจกรรมโครงการไปศึกษาดู

งาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับแกนนำโครงการฯ สื่อสารเพื่อแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ จ.เชียงราย ในประเด็นเกี่ยวกับการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการทำงานด้านเอ็ดส์ และการใช้สื่อต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 10 วันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2548

แกนนำจากโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ต.สันก้างปลา สนับสนุนโดย สาช.

จำนวน 23 รูป/คนประกอบด้วย พระสงฆ์ผู้ประสานงานโพธิยะลัย พระสงฆ์ผู้ประสานงานโครงการ แกนนำชาวบ้านและแกนนำเยาวชนไปศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับแกนนำโครงการ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทยใหญ่ สนับสนุนโดย สาช. ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติ การแบบมีส่วนร่วม การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสร้างสำเนียงร่วมคนในชุมชนและการมีส่วนร่วมของ โรงเรียนและเยาวชนในการดำเนินงานโครงการ

3.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม

3.4.1 ในเชิงปริมาณ

- ในด้านปริมาณของกิจกรรม โครงการได้จัดกิจกรรมรวม 10 ครั้งตาม เป้าหมายที่วางไว้
 - ในด้านปริมาณของกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง มี กลุ่มเป้าหมายร่วมกิจกรรมครั้งละประมาณ 27 – 34 รูป / คน กลุ่มเป้าหมายมีทั้ง พระสงฆ์ คณะ กรรมการองค์กรบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสภาอ้วนธรรมตำบล ประชาชนชาวบ้าน แกนนำชาวบ้าน แกนนำเด็ก/เยาวชน ครู นักวิจัย และนักพัฒนา

3.4.2 ในเชิงคุณภาพ

- กลุ่มเป้าหมายมีความรู้/ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในเรื่องการทำกิจกรรม สำหรับงานพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ เช่น การทำกิจกรรมต้องรู้ว่าจะทำเพื่อ อะไร และต้องมีการเตรียมความคิดร่วมกันก่อนทำการ เป็นต้น
- กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้เรื่องการทำงานเป็นกระบวนการ การใช้สื่อ และการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการจัดประชุม กับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามที่ตั้งไว้
- ภาคีในโครงการและแกนนำสมาชิกของภาคีเมื่อได้มีโอกาสไป แลกเปลี่ยนประสบการณ์มาแล้วพบว่าในพื้นที่ดำเนินงานนั้นมีภาระหนาแน่นคิด เนื้อหาและกระบวนการมาปรับใช้ในพื้นที่ดำเนินงานของตนเอง
- เกิดการหนุนเสริม/ช่วยเหลือกัน(ทั้งเรื่องเนื้อหา กระบวนการและตัวบุคคล)

คล) และเป็นเครือข่ายใหม่ที่สนใจในประเดิมคล้ายๆ กัน เช่น กรณีอาจารย์ เรฐุ ได้ประสานภาคีที่สนใจในประเดิมการใช้สื่อพื้นบ้านเป็นสื่อในการทำงานพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 11 โครงการที่เข้าร่วมในเครือข่ายดังกล่าว หรือกรณี อ. สุวัฒน์จากโครงการกล่องสะบัดชัย ที่สนับสนุนโดย สสส. ได้พัฒนาตนเองในการเป็นวิทยากรอบรมเยาวชนให้เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ให้กับภาคีในเครือข่ายโครงการต่างๆ เป็นต้น

3.5 บทเรียนที่ได้รับ

3.5.1 บทเรียนเรื่องการสร้างคน

● Stakeholder

- จำนวนผู้เข้าร่วม(ประมาณ) ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง มีกลุ่มเป้าหมายร่วมกิจกรรมครั้งละประมาณ 27 – 34 รูป / คน และเมื่อร่วมกับคณะกรรมการในพื้นที่แล้วเวลาที่แต่ละครั้งจะมีจำนวนประมาณ 40-50 คน ซึ่งพบว่าจำนวนดังกล่าวพอเหมาะสมที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทั้งในระดับกว้างและระดับลึก

- คุณภาพของผู้เข้าร่วม กลุ่มเป้าหมายต้องเป็นแก่นนำ ผ่านกระบวนการมาระดับหนึ่งและมีความเข้าใจในโครงการที่ตนเองกำลังดำเนินการ ในครั้งนี้มีทั้ง พระสงฆ์ คณะกรุํการองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมตำบล ประชาชนชาวบ้าน แก่นนำชาวบ้าน แก่นนำเด็ก/เยาวชน ครู นักวิจัย และนักพัฒนา

- เป้าหมายหลักของผู้เข้าร่วม ต้องมีเป้าหมายหลักเดียวกัน ในครั้งนี้เป้าหมายหลักคือการไปเรียนรู้กระบวนการการทำงานของเครือข่ายเพื่อนำมาปรับใช้ในงานที่กลุ่มของตนเองกำลังดำเนินการ

- การเตรียมคน ต้องมีการเตรียมทั้งกลุ่มผู้ที่ต้องการไปเรียนรู้และกลุ่มผู้ที่จะเป็นวิทยากร โดยมีการเตรียมทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาและกระบวนการทั้งก่อนที่จะไปและหลังจากการกลับมาแล้วต้องมีการจัดเวทีพูดคุยกันต่อ

นอกจากนี้แล้วเจ้าของพื้นที่ เช่น ผู้ประสานงานโครงการหรือชาวบ้านที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่นั้นก็จะต้องมีการเตรียมประเดิมที่จะให้เข้าพูดว่าเราต้องการมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือต้องการเรียนรู้ประเดิมอะไรบ้าง ต้องมีการเตรียมให้ชัดเจน

3.5.2 บทเรียนเรื่องการสร้างเครือข่าย

● พบร่วมแก่นนำชาวบ้านที่จะไปเรียนรู้ประสบการณ์และบทเรียนจากที่อื่นนั้นถ้าเป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านกำลังคิดจะทำอยู่แล้วเมื่อได้มีโอกาสไปเรียนรู้จากที่อื่นที่มีประสบการณ์มาก่อนจะทำให้การดำเนินกิจกรรมของชาวบ้านเป็นไปได้เร็วและค่อนข้างจะประสบผลสำเร็จ เช่น ครู

โครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะทำหลักสูตรท้องถิ่นแต่ไม่มีประสบการณ์เมื่อไปเรียนรู้จากครูโครงการผู้ป่วยเมื่อกลับมาทำให้มีกระบวนการคิดและสร้างหลักสูตรเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็วและดีด้วยโดยต่อยอดจากที่เรียนรู้จากโครงการผู้ป่วย

- การเรียนรู้ของเครือข่ายเป็นการเรียนรู้ระหว่างแกนนำชาวบ้านกับแกนนำชาวบ้านด้วยกันซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ (เป็นการเรียนรู้ในแurenabe) ซึ่งมีข้อจำกัดในการสรุปเนื้อหาดังนั้นจำเป็นจะต้องมีผู้ช่วยเตรียมสรุปประเด็นให้ชัดเจนและเห็นภาพรวม
- กลุ่มเป้าหมายมีทั้งแกนนำพ่อบ้าน และแกนนำเยาวชนด้วย ความเรียบง่ายให้เยาวชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเยาวชนโดยตรง เพราะกลุ่มเป้าหมายอยู่ในวัยเดียวกัน
- การเรียนรู้เน้นให้เห็นวิธีคิดและกระบวนการทำงานโดยเฉพาะการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการทำงาน และในการทำงานที่ทำได้หรือที่ทำไม่ได้ภายใต้เงื่อนไขอะไรบ้าง
- เมื่อแกนนำชาวบ้านได้มีโอกาสไปเรียนรู้ประสบการณ์จากเครือข่ายมาแล้ว น่าจะมีการสนับสนุน/พัฒนาแนวคิดดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนถึงการทดลอง/ปรับใช้ในพื้นที่

3.6 การประเมินผล

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

4. กิจกรรมการผลิตสื่อ

หัวข้อในการนำเสนอ กิจกรรมการผลิตสื่อ มีดังต่อไปนี้

- 4.1 กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม
- 4.2 เป้าหมายของกิจกรรม
- 4.3 การดำเนินกิจกรรม
- 4.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม
- 4.5 บทเรียนที่ได้รับ
- 4.6 การประเมินผล

รายละเอียดของแต่ละหัวข้อมีดังนี้

4.1 กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม

จำนวน 23 รุ่ป/คน ประกอบด้วยแกนนำพวงจากโพธิยาลัยเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือ, นักวิจัยโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, คณะทำงาน/แกนนำเยาวชน/แกนนำชาวบ้านจากโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุขภาคเหนือจำนวน 5 โครงการ, คณะนักวิจัยโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาและ

สร้างเสริมกลไกการจัดการความรู้สู่ชุมชน ,นักศึกษาชุมชนสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุขาภีภูมิเชียงใหม่ และคณะนักวิจัย/แกนนำเยาวชน/แกนนำชาวบ้านจากโครงการกองบุญข้าว

4.2 เป้าหมายของกิจกรรม

เพื่อให้ชุมชนรู้จักผลิต/ใช้และสมัพسانสื่อที่มีอยู่ในสังคม เช่นสื่อสมัยใหม่ กับสื่อบุคคล และสื่อพื้นบ้านได้อย่างรู้เท่าทันและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินการภายใต้หลักการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและเป็นของชุมชน

4.3 การดำเนินกิจกรรม

การอบรมแบ่งเป็น 2 ครั้งๆ ละ 3 วัน โดยมีคณะวิทยากร จากคณะนักวิจัยโครงการป่าชุมชน หัวยแก้วและโครงการวิทยุชุมชนจังหวัดน่าน(ชุดโครงการสื่อสารเพื่อชุมชน) ร่วมกันเป็น วิทยากร

สถานที่ฝึกอบรมห้องปฏิบัติการโทรทัศน์ ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ
วิธีการมีทั้งการบรรยายทฤษฎีจากวิทยากร การนำเสนอประสบการณ์จากการลุ่มเป้าหมาย และการฝึกปฏิบัติจริง

ขั้นเตรียมการ

1.) จากเวทีการอนุนเสริมและเพิ่มเติมความรู้ที่กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมในเวทีได้มีโอกาสนำเสนอประสบการณ์/กิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายแต่ละโครงการได้ดำเนินการ ในที่นี่มีโครงการแนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของสื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาชุมชนได้เล่าประสบการณ์ใน การผลิตสื่อโดยการผสานระหว่างสื่อพื้นบ้านกับสื่อสมัยใหม่ พบว่าผู้เข้าร่วมในเวทีมีความสนใจซักถามกันมาก มีความต้องการไปศึกษาดูงานในพื้นที่และต้องการการฝึกอบรมด้วย

2.) ทีมประสานงานโครงการพัฒนานักวิจัยภาคเหนือประสานงานและร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมกับเครือข่ายนักวิจัยโครงการป่าชุมชนหัวยแก้วและโครงการวิทยุชุมชนจังหวัดน่าน(ชุดโครงการสื่อสารเพื่อชุมชน) ซึ่งเป็นโครงการที่มีประสบการณ์ในการอบรมเยาวชน/ชาวบ้านเรื่องการใช้สื่อสมัยใหม่ในการสื่อสาร

3.) ให้ภาคี/ผู้ประสานงานของแต่ละโครงการที่จะเข้าร่วมอบรมครั้งนี้ หาแกนนำเยาวชน/ชาวบ้านที่ร่วมกิจกรรม/สนใจงานด้านนี้มาร่วมอบรมในครั้งนี้ด้วย เพื่อให้เข้าเป็นตัวแทน/แกนนำของแต่ละโครงการสำหรับดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ของตนเอง ในกระบวนการแกนนำเยาวชน/ชาวบ้านที่จะมาร่วมอบรมในครั้งนี้นักกลุ่มคนเหล่านี้ต้องมีความเข้าใจในโครงการที่ภาคีกำลังดำเนินกิจกรรมในพื้นที่เพื่อที่เขาจะสามารถเขียนสคริปในการผลิตสื่อได้

ขั้นดำเนินการ

การอบรมแบ่งการอบรมเป็น 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 วันที่ 18-20 มิถุนายน 2547

ครั้งที่ 2 วันที่ 16 – 18 กรกฎาคม 2547

สรุปเนื้อหาการอบรม

ครั้งที่ 1 วันที่ 18-20 มิถุนายน 2547

-หน้าที่ของสื่อ

-“หลักการและแนวคิด: การรับรู้ความคิด และการสร้างสรรค์บทเบื้องต้น”

-“ฝึกปฏิบัติ: การรับรู้ความคิด และการสร้างสรรค์บทเบื้องต้น”

-“หลักการและแนวคิด: ภาษาภาพ และการบันทึกภาพเบื้องต้น”

-“ฝึกปฏิบัติ: ภาษาภาพ และการบันทึกภาพเบื้องต้น”

- “หลักการและแนวคิด : การตัดต่อวิดีทัศน์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์”

-“ฝึกปฏิบัติ : การตัดต่อวิดีทัศน์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์”

-“แนวคิดและปฏิบัติ: การเขียนวีซีดี”

-การบันแต่ละโครงการไปวางแผนถ่ายทำและตัดต่อ กิจกรรมในพื้นที่ของตนเอง
และนำเสนอในครั้งต่อไป

-ซักถาม พร้อมสรุปเนื้อหาและกิจกรรม

ครั้งที่ 2 วันที่ 16 – 18 กรกฎาคม 2547

-ตัวแทนแต่ละโครงการนำเสนองานการบันและให้กลุ่มเป้าหมายช่วยกันสรุป

-บรรยายและวิเคราะห์ “หน้าที่และความสำคัญของ SHOT”

-ฝึกปฏิบัติ: “หน้าที่และความสำคัญของ SHOT”

-บรรยายและฝึกปฏิบัติ “การเขียนโครงกาผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์”

-บรรยายและฝึกปฏิบัติ “การวิเคราะห์บท และการเขียนบทให้บรรลุเป้าหมาย”

-บรรยายและวิเคราะห์ “ผลพิเศษทางภาพ (Special Effect)”

-ฝึกปฏิบัติ “การทำผลพิเศษทางภาพ(Special Effect) ด้วยโปรแกรม
คอมพิวเตอร์”

-บรรยายและฝึกปฏิบัติ “การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แทรกภาพและเสียง
(insert) และทำกราฟิก (graphic) ต่าง ๆ”

-ซักถาม สรุปเนื้อหา กิจกรรม

4.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม

4.4.1 ในเชิงปริมาณ

โครงการสามารถดำเนินกิจกรรมตามที่วางแผนไว้

- มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รวมจำนวน 2 ครั้ง ในเนื้อหา

ที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิต/การใช้สื่อสมัยใหม่(วีดีโอ)กับสื่ออื่นๆที่มีอยู่ในชุมชน เช่น สื่อบุคคลและสื่อพื้นบ้าน เป็นต้น โดยใช้ประสบการณ์จากคณะกรรมการวิทยากรและทีมวิจัยโครงการป่าชุมชนหัวยแก้ว ซึ่งอยู่ในงานบริจัยชุดการสื่อสารเพื่อชุมชนภาคเหนือ

- มีกลุ่มเป้าหมาย(ทั้งพะสังษ์และชาวราษฎร)ครั้งละ 23 รูป/คน

4.4.2 ในเชิงคุณภาพ

- กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ

เกี่ยวกับกระบวนการผลิตวีดิทัศน์ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องข้อดี/ข้อจำกัดและการใช้สื่อเพื่อประโยชน์สำหรับคนในชุมชน และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปผลิตวีดิทัศน์ในโครงการของตนเองได้ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับแกนนำเยาวชนในชุมชนต่อไปได้

- แกนนำเยาวชน/แกนนำชาวบ้านมีความเข้าใจโครงการของภาคีและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม/การผลิตสื่อของโครงการในพื้นที่มากขึ้น

- บางพื้นที่ เช่นโครงการพีปูย่าเพื่อลูกหลาน เมื่อในพื้นที่มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่นการทำประเพณี/พิธีกรรมต่างๆ ชาวบ้านจะประสานให้แกนนำเยาวชนที่ผ่านการอบรมฯ มาช่วยถ่ายทำวีดิทัศน์และตัดต่อเป็นวีดีโอ ให้ชาวบ้านดู นั่นเท่ากับว่าโครงการนี้สามารถสร้างแกนนำเยาวชนให้ชาวบ้านยอมรับในศักยภาพของเยาวชนและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับสมาชิกในชุมชนด้วย

- แกนนำเยาวชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง เช่น เยาวชนโครงการกลองปูจ่า ก่อนเข้าร่วมอบรมฯ ที่บ้านมีคอมพิวเตอร์จะใช้ในการเล่นเกมส์อย่างเดียวแต่หลังจากผ่านการอบรมมาแล้ว คอมพิวเตอร์ที่บ้านจะมีหน้าที่มากขึ้นนั่นคือเมื่อภาคีในพื้นที่มีการดำเนินกิจกรรมเยาวชน คนนี้จะไปช่วยวางแผนถ่ายทำวีดิทัศน์ ตัดต่อ ใส่เสียงและผลิตออกมานเป็นวีดีโอ

- เกิดเครือข่ายการหนุนเสริมซ่วยเหลือกันระหว่างทีมวิทยากรกับผู้เข้าอบรม เช่น เมื่อแกนนำเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมฯ มีปัญหาทางเทคนิคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หรือเทคนิคการผลิต จะโทรศัพท์ขอคำปรึกษา กับทีมวิทยากรได้ตลอด หรือบางครั้งไม่สามารถแก้ไขได้ทางโทรศัพท์ ผู้เข้าอบรมจะนำเครื่องมือมาให้ทีมวิทยากรซ่วยที่มหาวิทยาลัยพายัพ

4.5 บทเรียนที่ได้รับ

4.5.1 บทเรียนเรื่องการสร้างคน

- Stakeholder

- จำนวนผู้เข้าร่วม(ปริมาณ) ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งมีกลุ่มเป้าหมายร่วมกิจกรรมครั้งละประมาณ 23 รูป / คน ซึ่งพบว่าจำนวนดังกล่าวพอเหมาะสมที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทั้งในระดับภาระและระดับลึกและทุกคนได้ทดลองฝึกปฏิบัติ (จำนวนกลุ่มเป้าหมายควรจะสอดคล้องกับวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้ฝึก เช่นกล้องและคอมพิวเตอร์และที่มีวิทยากรที่จะช่วยกลุ่มเป้าหมายนั้นคือกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมควรได้มีโอกาสทดลองฝึก)

- คุณภาพของผู้เข้าร่วม กลุ่มเป้าหมายต้องเป็นแก่นนำ ผ่านกระบวนการระดับหนึ่ง มีความเข้าใจในโครงการที่ตนเองกำลังดำเนินการและในแต่ละกลุ่มต้องมีคนที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ ในครั้งนี้มีทั้ง พระสงฆ์ คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล แก่นนำชาวบ้าน แก่นนำเด็ก/เยาวชน ครู นักวิจัย และนักพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ได้และมีความสนใจการพัฒนาสื่อใหม่ๆ

- การเตรียมคน ต้องมีการเตรียมทั้งกลุ่มผู้ที่จะเป็นวิทยากรร่วกกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเนื้อหาและการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อชนิดนี้มากน้อยแค่ไหน และต้องเตรียมกลุ่มเป้าหมายด้วย

- พぶว่าเด็กและเยาวชนจะมีความสนใจในสื่อสมัยใหม่ เช่นการถ่ายทำ การตัดต่อและการใส่เทคนิคพิเศษ แต่ไม่ค่อยสนใจการเขียนสคริปแม้ว่าที่มีวิทยากรจะพยายามชี้ให้เห็นความสำคัญแล้ว แต่เนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกสอนให้สนใจในการคิดและเขียนมากนัก ดังนั้นภาคีแต่ละโครงการจึงต้องหาผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเขียน(เพื่อเขียนสคริป) และเด็ก/เยาวชนที่สนใจในกระบวนการภารกิจถ่ายทำ การตัดต่อและการใส่เทคนิคพิเศษมาเรียนรู้พร้อมกัน โดยมีภาคี/ผู้ประสานงานแต่ละโครงการเป็นตัวเชื่อมเด็ก/เยาวชนทั้งสองกลุ่มนี้ซึ่งจะทำให้งานดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและเป็นภารกิจรวมที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก

4.5.2 บทเรียนเรื่องการสร้างเครื่องข่าย

- การที่จะให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและร่วมดำเนินงานโครงการนั้นพบว่าถ้ามีการพัฒนาแก่นนำเด็ก/เยาวชนให้สามารถมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกใช้สื่อผสมผสานกันได้(ทั้งสื่อใหม่และสื่อเก่า)จะเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็ก/เยาวชนสนใจเข้าร่วม แต่ผู้ประสานงานต้องมีความเข้าใจว่ามีเป็นการใช้สื่อเป็นเครื่องมือโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเด็ก/เยาวชน คณะกรรมการจะมีกระบวนการอย่างไร

4.6 การประเมินผล

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. กิจกรรมการสนับสนุนพระรุ่นใหม่ทำวิจัยขนาดเล็ก

หัวข้อในการนำเสนอ กิจกรรมการสนับสนุนพระรุ่นใหม่ทำวิจัยขนาดเล็ก มีดังต่อไปนี้

5.1 กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม

5.2 เป้าหมายของกิจกรรม

5.3 การดำเนินกิจกรรม

5.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม

5.5 บทเรียนที่ได้รับ

5.6 การประเมินผล

รายละเอียดของแต่ละหัวข้อมีดังนี้

5.1 กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม

พระเครือข่ายข่ายโพธิญาลัย (พระนิสิต มจร.) และพระนิสิต มมร. ที่ผ่านกระบวนการอบรมโครงการพัฒนานักวิจัยภาคเหนือ

5.2 เป้าหมายของกิจกรรม

เพื่อให้พระรุ่นใหม่(ที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานวิจัย)ได้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปทดลองปฏิบัติจริงโดยมีนักวิจัย/ภาครีในเครือข่ายช่วยหนุนเสริม

5.3 การดำเนินกิจกรรม

ขั้นเตรียมการ

- 1.) ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเรื่องการวิจัยทั้งทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ
- 2.) ศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย/งานพัฒนา

3.) แบ่งกลุ่มพระตามประเด็นที่สนใจเพื่อร่วมกันพัฒนาโครงการร่างงานวิจัย

ขั้นดำเนินการ

- 1.) พระแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการร่างงานวิจัย ผู้เข้าร่วมในเวทีช่วยกันให้คำแนะนำ
- 2.) พระแต่ละกลุ่มลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาโครงการร่างงานวิจัยให้ชัดเจน
- 3.) พระแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการร่างงานวิจัย ผู้เข้าร่วมในเวทีช่วยกันให้คำแนะนำ และร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่

4) พระแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่วางไว้โดยมีพี่เลี้ยงร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

5) จัดเวทีให้พระแต่ละกลุ่มรายงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคพร้อมวางแผนงานต่อไป

5.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม

5.4.1 ในเชิงปริมาณ

(1) มีการสนับสนุนให้พระที่ผ่านกระบวนการครั้งนี้ (ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานวิจัย) ทดลองทำวิจัยขนาดเล็กเป็นกลุ่ม รวมจำนวน 8 โครงการ/กลุ่ม (ที่ มจร. วัดส่วนดอก เชียงใหม่ จำนวน 5 โครงการ/กลุ่ม และที่ มมร. วัดบวรฯ กรุงเทพฯ จำนวน 3 โครงการ/กลุ่ม)

(2) มีพระร่วมเป็นนักวิจัยในแต่ละโครงการ/กลุ่ม ละประมาณ 4 – 8 รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน 49 รูป

(3) มีพระ/อาจารย์จาก มจร. จำนวน 3 รูป/คน และ มมร. จำนวน 1 คน ที่สอนพระกลุ่มนี้ เข้าร่วมกระบวนการและมีการหนุนเสริมช่วยเหลือพระกลุ่มนี้ทั้งเรื่องกระบวนการวิจัยและการลงพื้นที่ร่วมกับพระกลุ่มนี้ด้วย

5.4.2 ในเชิงคุณภาพ

(1) ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติของพระนิสิตและของกลุ่มผู้เข้าร่วมในเวทีที่ก่อนหน้าที่จะร่วมเวทีเครือข่ายนี้เคยคิดว่างานวิจัยเป็นเรื่องยาก เกี่ยวกับตัวเลขจำนวนมากและต้องเป็นคนที่จบระดับปริญญาโทเท่านั้นจึงจะสามารถทำได้แต่เมื่อกลุ่มเป้าหมายผ่านกระบวนการมาแล้ว กลุ่มเป้าหมายบอกว่าไม่จบปริญญาตรีก็สามารถทำวิจัยได้ในระดับที่ตนเองพอจะสามารถทำได้ เช่นพระที่ผ่านกระบวนการครั้งนี้ (ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานวิจัย/งานพัฒนา) และยังไม่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี พระแต่ละกลุ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับทั้งเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจในกระบวนการวิจัย การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การทำกิจกรรมที่เน้นกระบวนการและการทำงานกับชาวบ้าน/การจัดเวลาที่การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นต้น เมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมโครงการ

(2) เกิดการหนุนเสริมช่วยเหลือกันซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น ที่ มจร. กลุ่มเป้าหมาย/ภาควิชาที่เป็นผู้ริਆสที่อยู่ในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับพระนิสิตกลุ่มนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นได้มีการหนุนเสริมช่วยเหลือพระนิสิต ตั้งแต่การหาข้อสังสัย (ເຂົ້າ) การตั้งปัญหานำการวิจัย การเตรียมตัวลงพื้นที่ เช่น การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การเตรียมเนื้อหา การจัดเวลา การสรุปจาก การจัดกิจกรรม การเขียนรายงานและการให้กำลังใจ เป็นต้น กระบวนการหนุนเสริมช่วยเหลือกัน ดังกล่าวเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กรณี นักศึกษาที่กำลังเรียนระดับปริญญาโท ที่ร่วมในเวทีด้วยเมื่อเข้าช่วยพระนิสิตกับการฝึก/เตรียมความคิดและการปฏิบัติของตนเองด้วย เพื่อที่ตนเองจะนำความรู้ไปปรับใช้ในการพัฒนาโครงการว่างวิทยานิพนธ์ของตนเองต่อไป สรุนที่ มมร. นั้นพระนิสิตเคยทำกิจกรรมร่วมกันแต่ต่างฝ่ายต่างทำเมื่อพระนิสิตมาร่วมในกระบวนการครั้งนี้พบว่าทั้งหมดได้เกิดการหนุนเสริมช่วยเหลือกันตั้งแต่ การหาข้อสังสัย (ເຂົ້າ) การตั้งปัญหานำ

การวิจัย การเตรียมตัวลงพื้นที่ เช่น การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การเตรียมเนื้อหา การจัดเวลา การสรุปจากการจัดกิจกรรม การเขียนรายงานและการให้กำลังใจ เป็นต้น

ซึ่งประกอบการณ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยการหนุนเสริมช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นทั้งที่ มจร. และที่ มมร. ทั้งๆที่ผู้ที่ร่วมงาน (พระนิสิตและชาวอาสา) บอกว่าเป็นลิ่งที่ดี เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

5.5 บทเรียนที่ได้รับ

5.5.1 บทเรียนเรื่องการสร้างคน

● Stakeholder

- จำนวนผู้เข้าร่วม ที่ มจร. ชม. ครั้งละประมาณ 29-51 รูป/คน ส่วนที่ มมร. กทม.

ครั้งละประมาณ 18-30 รูป/คน กลุ่มขนาดนี้ข้อมูลสามารถถ่ายเทได้ดี

- คุณภาพของผู้เข้าร่วม ต้องมีความหลากหลายในประสบการณ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยหรือการทำงานพัฒนา เช่นในครั้งนี้ที่ มจร. ชม. ผู้เข้าร่วมส่วนมากไม่มีประสบการณ์การทำงานวิจัยแต่กำลังเรียนวิชาชีวิจัย ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานพัฒนา/การลงพื้นที่ศึกษาชุมชน ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานพัฒนาและที่มีประสบการณ์การทำงานวิจัย ส่วนที่ มมร. กทม. ผู้เข้าร่วมทั้งหมดไม่มีประสบการณ์การทำงานวิจัย(พระส่วนมากยังไม่ได้เรียนวิชาชีวิจัย) แต่พระทุกruปมีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนา(กิจกรรม)

- เป้าหมายของผู้เข้าร่วม ควรจะต้องมีเป้าหมายหลักเดียวกัน ในครั้งนี้ผู้เข้าร่วมทั้งหมดมีเป้าหมายคือต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยและกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานที่ตนเองกำลังทำ

- การเตรียมคน ต้องมีการเตรียมผู้เข้าร่วม เช่น แจกเอกสารให้อ่านมาล่วงหน้า หรือการเตรียมผู้เข้าร่วมที่จะเสนองาน/ประสบการณ์ต้องมีการเตรียมทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาและวิธีการดำเนิน

● การเลือกประเด็น/หัวข้อและพื้นที่ที่จะทำการศึกษา ไม่ควรให้พระนิสิตเลือกประเด็น/หัวข้อและพื้นที่ที่จะทำการศึกษาตามที่อาจารย์สนใจ/แนะนำ เพราะอาจารย์ผู้แนะนำไม่รู้ข้อจำกัดของพระนิสิตและทำให้พระนิสิตไม่ค่อยภาคภูมิใจ เพราะพระนิสิตคิดว่าเรื่องที่กำลังทำนั้นทำให้คนอื่นเนื่องจากคนอื่นคิดเรื่องให้

● การเลือกพื้นที่ที่ทำการศึกษาของพระนิสิต บทเรียนครั้งนี้พบว่าพระนิสิตกลุ่มที่เลือกพื้นที่สำหรับดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัยในพื้นที่ที่พระนิสิตจำพรรษาอยู่นั้นพบว่า พระนิสิตมีความสนใจและกระตือรือร้นในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมเป็นอย่างดีและต่อเนื่อง พร้อมทั้งพบว่าสมาชิกในชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในโครงการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เมื่อเปรียบ

เทียบกับโครงการที่ดำเนินงานในพื้นที่ที่ไม่ประนีสิตจำพรรษาอยู่ ห้องนี้เนื่องจากพระสงฆ์เป็นผู้นำทางศาสนา ชาวบ้านทั่วไปยอมรับ เมื่อพระนีสิตทำกิจกรรมในพื้นที่ของตนเองแล้วถ้าพระทำไม่ดี/ไม่เต็มเนื่องพระกลัวชาวบ้านไม่ศรัทธาและตนเองจะอยู่ยาก ประกอบกับพระที่อยู่ในพื้นที่ไม่เคยผ่านกระบวนการทำงานพัฒนาร่วมกับชุมชนเมื่อพระคิดกิจกรรมที่จะทำร่วมกับชุมชน (โดยการคิดโครงการ/กิจกรรม) มากจากข้อมูลในชุมชนจึงทำให้คนในชุมชนให้ความร่วมมือด้วยดีและต่อเนื่องดังเช่นโครงการของพระประสิทธิ์

- การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้แนวคิดการหนุนเสริมช่วยเหลือกัน (ผู้มีประสบการณ์/บทเรียนมากสอนผู้มีประสบการณ์/บทเรียนน้อย) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างให้กลุ่มเป้าหมายรู้จัก “การเป็นผู้รับ” และ “การเป็นผู้รับ”

5.5.2 บทเรียนเรื่องการสร้างเครือข่าย

- การมีคุณค่ายหนุนเสริม/ช่วยเหลือแต่ไม่ใช่การคิด/การทำให้ พระนีสิตที่เริ่มทำโครงการ/กิจกรรมโดยใช้กระบวนการกวิจัยเป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาตนเองนี้ จำเป็นจะต้องมีผู้ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการค้นคว้าหรือสนับสนุนเอกสารทางวิชาการอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นและสร้างความมั่นใจให้กับพระนีสิตด้วย เช่น การพัฒนาโครงการมีภาคีร่วมกันช่วยเหลือ หรือการลงพื้นที่ทำกิจกรรม พระนีสิตกลุ่มนี้ไม่มีประสบการณ์ในการลงพื้นที่และจัดเวลาที่กับชาวบ้านเลย พบร่วมมือภาคีในเครือข่ายและนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏเข้าไปช่วยให้คำปรึกษาและร่วมลงในพื้นที่ด้วย(พร้อมกับผู้ประสานงานโครงการต้องลงพื้นที่วันจัดกิจกรรม) ทำให้พระนีสิตเริ่มมีความมั่นใจและกล้าจัดกิจกรรมในพื้นที่มากขึ้น

5.5.2 บทเรียนเรื่องการสร้างความยั่งยืน

- การที่กลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายมาก (ห้องสถานภาพและประสบการณ์การทำงานวิจัยและการทำงานพัฒนา) แต่ทุกคนมีเป้าหมายหลักเดียวกันคือต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยและนำกระบวนการวิจัยไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานที่ตนเองกำลังทำ(กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดกำลังทำงาน/กิจกรรมที่ต้องใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ) ดังนั้นจำเป็นต้องมีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจที่เป็นพื้นฐานทั้งส่วนที่เป็นทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยนำมาจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง(ห้องนักวิจัยชุด”การสื่อสารเพื่อชุมชน”และสมาชิกในกลุ่ม) และจำเป็นจะต้องให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติตัวโดยให้ผู้ที่มีประสบการณ์ช่วยเป็นพี่เลี้ยง เมื่อกลุ่มเป้าหมายผ่านกระบวนการมาแล้วจะนำความรู้ไปพัฒนา/ปรับใช้กับงานที่ตนเองกำลังทำ ซึ่งพบว่ากลุ่มเป้าหมายทั้งหมด(เช่น นักศึกษากำลังเรียนระดับปริญญาโท , กลุ่มนักวิจัย , นักพัฒนาและกลุ่มพระนีสิต) สามารถนำความรู้ไปพัฒนา/ปรับใช้ให้ตนเองบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

- การช่วยเหลือพระนีสิตเพื่อให้โครงสร้างงานวิจัยผ่านได้นั้นต้องใช้วิธีการสร้าง

กระบวนการเรียนรู้ให้กับพะนิสิต เพื่อให้พะนิสิตได้คิดเป็นและตัดสินใจได้ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดของพะนิสิต

5.6 การประเมินผล

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อคิดเห็นของผู้ประสานงาน (พระองค์ชัย) ต่อการทำวิจัยของพะนิสิต

จากการฝึกอบรมที่ผ่านมา ได้เห็นมิติใหม่ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มนักศึกษาของเห็นถึงพัฒนาการทั้งด้านความคิดที่คิดเป็นระบบและมีกรอบมีแนวทางในการนำไปใช้และทักษะการทำงานมีความรับผิดชอบมากขึ้นทั้งในเรื่องการส่งงาน การค้นคว้า การประชุม ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ น่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีในการพัฒนาพะนิสิตต่อไป

จากเนื้อหาที่วิทยากรนำมาร่วม จะเห็นว่าการอบรมเป็นระดับเป็นชั้นๆ ไป ไม่ใช่การก้าวกระโดด ทำให้มองเห็นถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ของพะนิสิตศึกษาเป็นไปโดยลำดับ มองเห็นถึงการกล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก ด้านความคิด กล้าพูดกล้าถาม เมื่อสงสัย หรือไม่เข้าใจ และประการสำคัญการทดลองเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือต่างๆ เป็นระยะๆ ของแต่ละกลุ่ม ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง พระเดลารูปได้ประสนกรณีการทำวิจัยจริง เนื่องจากแต่ละกลุ่มสามารถนำไปปรับใช้ในกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว ให้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น ทำให้มีความมั่นใจในการทำงานอีกเท่าตัว เท่าที่ผู้ประสานได้สัมผัส ทั้งการลงไปพบกับกลุ่ม ทั้งการโทรศัพท์พูดคุย และการสังเกตอาการปฎิยาต่างๆ จากการแสดงความคิดเห็นพอกจะสรุปได้ ดังนี้

มองเห็นพัฒนาการ

1. พะนิสิตศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม มาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เช่นนำกระบวนการมาใช้ในการประชุม การสรุปงานทุกครั้ง มีการวิเคราะห์ข้อดี และที่ต้องแก้ไข

2. การคืนข้อมูลให้กับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น การคืนข้อมูลให้กับผู้ปกครอง นักเรียน การคืนข้อมูลให้กับครูและพระที่ทำการสอน

3. มีความเข้าใจในกระบวนการ การทำวิจัยในเกณฑ์ดี จากการสอบถาม 80 เปอร์เซ็นต์ มั่นใจว่าสามารถทำงานวิจัยได้ ตามเงื่อนไข ที่คุยกัน ทำไปเรียนรู้ไป มีพัฒนาการที่ดี

4. ที่ได้เป็นประโยชน์อีกข้อคือ ได้ลงมือทำกิจกรรมเอง ทำให้มีความเข้าใจในวิชาที่เกี่ยวกับงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

5. รู้จักวิเคราะห์ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ Attribute สามารถนำไปใช้ในการตั้งเป็นประเด็นที่จะทำการศึกษาได้

เงื่อนไขข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. พระนักศึกษาที่ทำงานวิจัยทุกชุดล้วนมีกิจกรรมส่วนที่ มมร. เป็นคณะกรรมการนักศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ต้องบริหารงานนักศึกษาตามนโยบายของมหาวิทยาลัย จึงทำให้ ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทุ่มเทได้เต็มที่

2. พระนักศึกษาที่ทำงานวิจัยส่วนมากมาจากหลายคณะและหลายวัด ทำให้เวลาว่างไม่ตรงกัน เป็นภาระอย่างมากในการทำงานร่วมกัน

3. พระนักศึกษาที่ทำงานวิจัยทุกชุดล้วนเป็นพระนักทำกิจกรรมซึ่งต้องรับผิดชอบหลายด้าน เช่น สอนหนังสือนักเรียน, ทำให้ไม่สามารถแบ่งเวลาทำงานได้เต็มที่นัก ทำให้ไม่สามารถส่งงานตามเวลาที่กำหนดให้ได้

4. ผู้ประสานกับพระนักวิจัยอยู่คนละที่ทำให้ ดูแลได้ไม่เต็มที่มากนัก ทำให้การดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. พระนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ที่ มมร. ส่วนมากไม่ได้เรียนทุกภาระหรือระเบียบวิธีวิจัยมาโดยตรง แต่หลังจากจบการอบรมครั้งแรกทำให้มั่นใจว่าสามารถที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีได้ในเบื้องต้นนี้ก็ถือว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจ การเริ่มนั้นที่ดีทำให้มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

2. การทำงานวิจัยมาสู่มหาวิทยาลัยของสองหน่วยงานมาถูกทาง (เพราะเป็นประโยชน์ต่อพระคุณเจ้าฯ ฯ) เพียงแต่เปิดให้กว้างและรับเฉพาะผู้สนใจ ทำเป็นโครงการฯ ของมหาวิทยาลัย มีพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด

3. การพัฒนาพระให้เป็นพระนักวิจัย นำจะเลือกพระที่มีอุดมการณ์ (ดินดีจะปลูกอะไร ก็คิดว่านำจะชื่นเร็ว) มีเวลาเพียงพอต่อการทำงาน และพร้อมที่จะพัฒนาตัวเอง อย่างพระนักพัฒนาหลายชุดตามชุมชน นำจะพัฒนาได้เร็วกว่า

มุมมองจากนักวิจัย

1. เป็นโครงการที่ดี ที่เปิดโอกาสให้พระได้เรียนรู้ ได้รู้จักงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

2. มีความเข้าใจในงานวิจัยมากขึ้น ขาดเพียงการไม่มีประสบการณ์ในการเขียน

3. เมื่อเทียบกับกลุ่มพระที่เข้าร่วมโครงการ กับที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ทั้งการตอบคำถาม และการตั้งคำถาม รวมถึงการวิเคราะห์การทำงานด้วย

4. ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดของคณะกรรมการชุดนี้คือ การจะทำกิจกรรมแต่ละอย่าง รู้จักการเตรียม การดำเนินงานและการสรุปกิจกรรม

5. สิ่งสำคัญที่ได้จากการคือ การเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่างๆ และการคืนข้อมูลแก่กลุ่มเป้าหมายด้วย

สรุปขั้นตอน/กระบวนการดำเนินกิจกรรมและผลที่เกิดขึ้น

โครงการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือมีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อพัฒนาชีดความสามารถด้านการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและแบบปฏิบัติการเพื่อการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนผ่านการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยใช้ประสบการณ์/กระบวนการ/ผลงานจากโครงการวิจัย 6 โครงการ และ 2.) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยจาก 6 โครงการที่ขยายไปสู่พื้นที่ชุมชนอื่นๆ ผ่านเครือข่ายที่มี อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในพื้นที่ของภาคีเครือข่ายในภาคเหนือ

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมเวทีมีความหลากหลาย ทั้งสถานภาพ เช่นพะรังษ์ ครู อาจารย์ นักวิจัย นักพัฒนา อบต. และนักศึกษา ระดับการศึกษามีตั้งแต่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีจนถึงจบการศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนประสบการณ์การทำงานพัฒนาและงานวิจัยนั้นกลุ่มเป้าหมายมีทั้งที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานพัฒนาและงานวิจัยจนถึงผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานพัฒนาและงานวิจัย และนอกจากนี้แล้วยังมีกลุ่มเป้าหมายจำนวนหนึ่งที่เคยมีประสบการณ์ร่วมเวทีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัยโดย รศ.ดร.กาญจนा แก้วเทพ

จากคุณลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายคุณลักษณะทำงานเจ้มเบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 กลุ่มโดยใช้เกณฑ์ผู้ที่เคยร่วมเวทีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัยโดย รศ.ดร.กาญจนा แก้วเทพกับผู้ที่ไม่เคยร่วมเวทีดังกล่าว

1.1 กลุ่มพระรุ่นที่ 1 กลุ่มเป้าหมายผู้ที่เคยร่วมเวทีการให้ความรู้สร้างความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัยโดย รศ.ดร.กาญจนा แก้วเทพ ประกอบด้วยพระนักพัฒนาเครือข่ายโพธิยาลัย นักวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายนี้เรียกว่า พระรุ่นที่ 1

กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมเวทีพระรุ่นที่ 1 มีความรู้/ความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัย (ทางทฤษฎี) แต่ในทางปฏิบัติส่วนมากยังไม่เคย/ยังไม่ค่อยมีประสบการณ์

ทัศนคติเกี่ยวกับการวิจัย กลุ่มเป้าหมายมองกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการทำงาน ต้องการนำกระบวนการวิจัยไปปรับใช้ในงานที่ตนเองกำลังทำ เช่น กลุ่มเป้าหมายที่กำลังทำงานพัฒนา เป็นต้น

เป้าหมายหลักที่เข้าร่วมเวที กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมในเวทีนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมเวที (1) เป็นกลุ่มพะรังษ์ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทและกำลังพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ ดังนั้นจึงมีเป้าหมายเพื่อใช้กระบวนการวิจัย/เวที

ครั้งนี้เพื่อพัฒนาโครงสร้างวิทยานิพนธ์ และ(2) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักวิจัยและนักพัฒนาต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อนำไปปรับใช้ในงานที่ตนเองกำลังทำ

1.2 กลุ่มพระรุ่นที่ 2 กลุ่มเป้าหมายผู้ที่ไม่เคยร่วมงานที่การให้ความรู้สร้างความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัยโดย รศ.ดร.กาญจนा แก้วเทพ ประกอบด้วยพระนิสิตจาก มจร. มมร. นักพัฒนา อบต. ครู นักวิจัยประวัติศาสตร์ห้องถิน และนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งกลุ่มเป้าหมายนี้เรียกว่า พระรุ่นที่ 2

ก่อนเข้าร่วมงานที่เครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือ กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดยังไม่เคยมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน/การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการหนุนเสริมช่วยเหลือกัน

กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมงานที่พระรุ่นที่ 2 ส่วนมากยังไม่มีความรู้/ความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัยทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ ถึงแม้ว่าในเที่นี้จะมีผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทำงานวิจัยมาแล้วแต่ความรู้/ความเข้าใจยังไม่ดีพอ เช่นเมื่อถ้า ผู้ที่เคยทำงานวิจัยมาแล้วว่า “ปัญหา/ข้อสงสัยของ การวิจัยคืออะไร” หรือ “คำถามการวิจัยคืออะไร” ไม่สามารถตอบได้ว่างงานวิจัยที่ตนเองเคยทำผ่านมานั้น(ทำงานวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว)“ปัญหา/ข้อสงสัยของ การวิจัยคืออะไร” หรือ “คำถามการวิจัยคืออะไร”

ทัศนคติเกี่ยวกับการวิจัย กลุ่มเป้าหมายส่วนมากยังไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยและกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี จึงมองงานวิจัยว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก มีตัวเลขเป็นจำนวนมาก และคนที่จะทำวิจัยได้ต้องจบการศึกษาระดับปริญญาโทเท่านั้น

เป้าหมายหลักที่เข้าร่วมงานที่กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมงานที่ส่วนมากเป็นมือใหม่ยังไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานพัฒนาและงานวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมงานที่ (1) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นพระนิสิต กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ต้องการเรียนรู้ว่างานวิจัยคืออะไรและจะนำไปปรับใช้ในงานที่จะทำได้อย่างไร/ต้องการหาประสบการณ์ (2) กลุ่มแก่นนำชาวบ้านและนักพัฒนาต้องการเรียนรู้ว่างานวิจัยคืออะไรและจะนำไปปรับใช้ในงานที่กำลังจะทำได้อย่างไร/ต้องการหาประสบการณ์ (3) กลุ่มนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท และกำลังพัฒนาโครงสร้างวิทยานิพนธ์ มีเป้าหมายเพื่อใช้กระบวนการวิจัย/เว็บรังนีเพื่อพัฒนาโครงสร้างวิทยานิพนธ์ และ (4) กลุ่มเป้าหมายที่กำลังทำวิจัย/นักวิจัยต้องการเรียนรู้ว่างานวิจัยคืออะไร และจะนำไปปรับใช้ในงานที่กำลังจะทำได้อย่างไร

2. ขั้นตอน/กระบวนการดำเนินกิจกรรม

2.1 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายมากดังที่กล่าวมาแล้ว คณะทำงานจึงได้ทำการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เกณฑ์ต่างๆ เช่น ระดับการศึกษา เป้าหมายหลักที่เข้ามาร่วมงานที่ และประสบการณ์การทำงานพัฒนา/งานวิจัย เพื่อใช้ในการ

กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการ/สื่อในการจัดเวลาที่ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ในครั้งนี้จึงแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 กลุ่ม

2.2 การดำเนินกิจกรรมกลุ่มพระรุ่น 1 กลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ทั้งหมดเคยมีประสบการณ์ การลงพื้นที่ศึกษาชุมชน/ทำงานพัฒนาและบางคน/บางรูปแบบมีประสบการณ์การทำงานวิจัยมาแล้ว ดังนั้นโครงการจึงใช้เวลาที่เดินทางเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และบทเรียน ต่างๆ ที่ผ่านมาของกลุ่มเป้าหมายโดยมีคุณนักวิจัยจากโครงการวิจัยชุดการสื่อสารเพื่อชุมชนที่ดำเนินงานในพื้นที่ภาคเหนือร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วย ประเด็น/เนื้อหาในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์แต่ละครั้งนั้นกลุ่มเป้าหมายจะร่วมกันตั้งข้อความตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมมุ่งเน้นให้กับกลุ่มเป้าหมายมีภาระนุ่มนวลซึ่งเหลือกันอย่างต่อเนื่อง

มีการจัดเวลาที่เดินทางแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จำนวน 4 ครั้ง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหา ประสบการณ์และบทเรียนจากการทำงานวิจัย โดยใช้ประสบการณ์จากนักวิจัยภาคเหนือ จำนวน 6 โครงการ จากชุดโครงการวิจัยการสื่อสารเพื่อชุมชน และจากเครือข่าย อีก 1 โครงการคือโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (ภาคเหนือ) เป็นหลักมีกลุ่มเป้าหมาย(ทั้งพรสองห์และชาวลาว) ครั้งละ 18 – 23 วัน/ครุป/คน

2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่มพระรุ่น 2 กลุ่มเป้าหมายที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการอบรมจาก รศ.ดร.กาญจนานา แก้วเทพและส่วนมากยังไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยและการทำงาน พัฒนา/การลงพื้นที่ ดังนั้นการจัดเวลาที่ให้กับกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้เน้นการ เพิ่มเติมความรู้โดยใช้ เนื้อหา ประสบการณ์และบทเรียนจากการวิจัยชุดการสื่อสารเพื่อชุมชนที่ดำเนินงานในพื้นที่ภาคเหนือเป็นหลักและใช้ประสบการณ์และบทเรียนจากรุ่นพี่(เวลาที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์) มาช่วย เสริม

การดำเนินกิจกรรม มุ่งเน้นทั้งการเพิ่มเติมความรู้ (Knowledge) การนำความรู้ไปปรับใช้ โดยการฝึกปฏิบัติในห้องและการลงพื้นที่จริง (Practise) เพื่อมุ่งไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม/ทัศนคติ (Attitude) กิจกรรมมุ่งเน้นให้กับกลุ่มเป้าหมายมีภาระนุ่มนวลซึ่งเหลือกันอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมต่างๆดังนี้

การเพิ่มเติมความรู้ โดยใช้เนื้อหา ประสบการณ์และบทเรียนจากการวิจัยชุดการสื่อสารเพื่อชุมชนที่ดำเนินงานในพื้นที่ภาคเหนือเป็นหลัก ในช่วงที่ผ่านมา มีการดำเนินกิจกรรมรวม จำนวน 12 ครั้งฯลฯ 2 วัน

ก. การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ภาคเหนือที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย(มจธ.) วัดสวัสดิ์ จ.เชียงใหม่ จำนวน 6 ครั้ง

๗. การดำเนินกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยมหามุขราชวิทยาลัย (มมร.) วัดบวรนิเวศวิหาร กทม. จำนวน 6 ครั้ง (เป็นการขยายเครือข่าย)

การสร้างเสริมและพัฒนาเครือข่ายแก่น้ำชาวบ้าน โดยการเปิดโอกาสให้แก่นำ ชาวบ้านที่อยู่ในเครือข่ายได้ไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ตามประเด็นที่ชาวบ้านสนใจ ที่ผ่านมา มีการดำเนินกิจกรรมจำนวน 10 ครั้งแต่ละครั้งมีแก่น้ำชาวบ้านร่วมเวทีครั้งละ 27 – 34 รูป / คน

การผลิตสื่อ เพื่อให้ชุมชนรู้จักผลิต/ใช้และผสมผสานสื่อที่มีอยู่ในสังคม เช่นสื่อสมัยใหม่ กับสื่อบุคคลและสื่อพื้นบ้านได้อย่างรู้เท่าทันและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินการภายใต้หลักการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและเป็นของชุมชนการอบรมแบ่งเป็น 2 ครั้งฯ ละ 3 วัน มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมจำนวน 23 รูป/คน

กิจกรรมการสนับสนุนพระรุ่นใหม่ทำวิจัยขนาดเล็ก เพื่อให้พระรุ่นใหม่(ที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานวิจัย)ได้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปทดลองปฏิบัติจริงโดยมีนักวิจัย/ภาคีในเครือข่ายช่วยหนุนเสริม มีการสนับสนุนให้พระที่ผ่านกระบวนการครั้งนี้(ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานวิจัย) ทดลองทำวิจัยขนาดเล็กเป็นกลุ่ม รวมจำนวน 8 โครงการ/กลุ่ม(ที่ มจร. วัดสวนดอก เชียงใหม่ จำนวน 5 โครงการ/กลุ่มและที่ มมร. วัดบวรฯ กรุงเทพฯ จำนวน 3 โครงการ/กลุ่ม) มีพระร่วมเป็นนักวิจัยในแต่ละโครงการ/กลุ่ม ละประมาณ 4 – 8 รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน 49 รูป มีพระ/อาจารย์จาก มจร. จำนวน 3 รูป/คนและ มมร. จำนวน 1 คน ที่สอนพระกลุ่มนี้ เข้าร่วม

กระบวนการ

3.ผลที่เกิดขึ้น

3.1 Output

3.1.1 :inline ประเมินภารณ์

กิจกรรม	กิจกรรม ตามแผนงาน (พ.ค.47 – เม.ย.48)	การดำเนินกิจกรรม ของโครงการ (พ.ค.47 – ก.ค.48)	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมกิจกรรม (รูป / คน)	ความหลากหลายของ กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมกิจกรรม
1.เวทีเสวนาแลก เปลี่ยนประสบการณ์ การวิจัย (พระสงฆ์รุ่นที่ 1)	จำนวน 4 ครั้ง	จำนวน 4 ครั้ง	ครั้งละ 18 - 23 รูป/คน รวมประมาณ 72-92 รูป/คน	พระเครือข่ายโพธิญา ลัย,นักวิจัยและนัก ศึกษา มรภ.ชุม.
2.เวทีการหนุนเสริม และเพิ่มเติมความรู้ (พระสงฆ์รุ่นที่2)	จำนวน 6 ครั้ง	จำนวน 12 ครั้ง (ภาคเหนือ ที่ มจร. 6 ครั้ง และ ที่กรุงเทพฯ มมร. 6 ครั้ง)	ครั้งละ 29 – 51 รูป/คน รวมประมาณ 348 – 612 รูป/คน	- พระนิสิต มจร.,นัก วิจัย,นักพัฒนา,นัก ศึกษาปริญญาโท นัก ศึกษา มรภ.ชุม. - พระนิสิต มมร. จาก หลายคณะ
3.การสร้างเสริมและ พัฒนาเครือข่ายแกนนำ	จำนวน 10 ครั้ง	จำนวน 10 ครั้ง	ครั้งละ 27 - 34 รูป/คน รวมประมาณ 270-340 รูป/คน	แกนนำชาวบ้าน/เยาว ชน,พระเครือข่ายโพธิ ญาลัย,พระนิสิต มจร., นักวิจัย,นักพัฒนา,นัก ศึกษาปริญญาโท นัก ศึกษา มรภ.ชุม.
4.การผลิตสื่อ	จำนวน 2 ครั้ง	จำนวน 2 ครั้ง	ครั้งละ 23 รูป/คน รวมประมาณ 46 รูป/ คน	แกนนำชาวบ้าน/เยาว ชน,พระเครือข่ายโพธิ ญาลัย,พระนิสิต มจร., นักวิจัย,นักพัฒนา,นัก ศึกษา มรภ.ชุม.
5.สนับสนุนพระรุ่นใหม่ ทำวิจัยขนาดเล็ก	จำนวน 7 กลุ่ม	จำนวน 8 กลุ่ม	รวม 49 รูป รวมประมาณ 392 รูป	พระนิสิต มจร. และ พระนิสิต มมร.

3.1.2 inline คุณภาพ

1) กลุ่มเป้าหมาย (หัวผู้ที่เคยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยมาแล้วและผู้ที่

ยังไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานวิจัย) มีความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการกวิจัยเมื่อเทียบกับก่อนเข้าร่วมเวที เช่น ผู้ที่เคยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยมาแล้วแต่ไม่เคยรู้ว่างานที่เคยทำนั้น “ปัญหานำการวิจัยหรือตอนเองสงสัยอะไร” เมื่อผ่านเวทีแล้วทำให้เข้าใจกระบวนการกวิจัยเพิ่มมากขึ้น

2) ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติที่เปลี่ยนไป จากเดิมที่คิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยาก และต้องเป็นคนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทเท่านั้นจึงจะทำได้ เมื่อผ่านกระบวนการแล้วกลุ่มเป้าหมายพบว่าการวิจัยทุกคนสามารถที่จะทำได้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3) เกิดเครือข่ายการหนุนเสริมช่วยเหลือกัน มีทั้งพระสงฆ์หนุนเสริมช่วยเหลือพระสงฆ์, พระสงฆ์หนุนเสริมช่วยเหลือชาวราษฎร, ชาวราษฎรหนุนเสริมช่วยเหลือพระสงฆ์และชาวราษฎรหนุนเสริมช่วยเหลือกันเอง เป็นต้น (ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายในเวทีพระรุ่นที่ 1 และ เวทีพระรุ่นที่ 2) ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเวทีบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตนเองตั้งไว้ นอกจากนี้แล้วยังมีเครือข่ายแกนนำชาวบ้านที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยการศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีการหนุนเสริมช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง

4) เปลี่ยนบทบาทจากผู้รับสารเป็นผู้ส่งสาร เริ่มจากเวทีพระรุ่น 1 ที่ครั้งแรกกลุ่มเป้าหมายตั้งใจจะมาฟังวิทยากร (นักวิจัยจากชุดการสื่อสารเพื่อชุมชน) แต่ทีมประสานแจ้งว่าทุกคนมีประสบการณ์ดังนั้นเวทีนี้ทุกคนต้องนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกัน ทุกคนมีโอกาสทั้ง “การเป็นผู้ให้” และ “การเป็นผู้รับ” ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้นมากขึ้น และทีมประสานงานโครงการได้นำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้กับเวทีพระรุ่น 2 ในบางกิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายต้องกระตือรือร้น/ต้องเตรียมตัวเพิ่มขึ้น เพราะเข้าต้อง “เป็นผู้ให้” ด้วย

5) นักวิจัยและคณะกรรมการทั้งแกนนำชาวบ้านทั้ง 6 โครงการที่อยู่ในชุด “การสื่อสารเพื่อชุมชน” ได้มีโอกาสทบทวนงานของตนเองที่ผ่านมา เนื่องจากต้องมีการนำเสนอประสบการณ์และบทเรียนในงานที่ผ่านมา ทำให้กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่มีการคิดกิจกรรมใหม่ๆเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน

6) สมาชิกเครือข่ายที่ทำงานวิจัย/งานพัฒนาในพื้นที่พบว่าสามารถนำกระบวนการกวิจัยที่ได้เรียนรู้มาไปปรับใช้ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี เช่น กรณีการให้เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วม(ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผลประโยชน์) ทำงานพัฒนาร่วมกับผู้ใหญ่ แต่ละโครงการได้มีกระบวนการสร้างแกนนำจากนั้นพากันนำเข้าร่วมเวที ไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาชิกในเครือข่ายและเข้าอบรมการผลิตสื่อ พบร่วมกับโครงการสามารถทำให้คนทั้งสองกลุ่มยอมรับในศักยภาพของกันและกันสามารถทำงานพัฒนาร่วมกันได้เป็นอย่างดี

7) เกิดกลุ่มเป้าหมาย/เครือข่ายใหม่ที่สนใจกระบวนการและเข้าร่วมงานที่ เช่น กรณีพะนิสิต มมร. ที่ทางผู้ประสานงานโครงการไปจัดเวทีให้ จำนวน 6 ครั้ง ที่กรุงเทพฯ และ กรณีที่มีนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท(ทั้งที่เป็นนักศึกษาจาก มสด.ภาควิชานักศึกษา มช.) เข้าร่วมในงาน

3.2 Outcome และ Impact

1)บูรณาการทรัพยากร เช่น กรณีที่ มมร. วัดบวรฯ กทม. ได้ประสานมาที่ ทีมประสานงานโครงการนี้เพื่อให้ไปจัดอบรมให้กับพะนิสิต ที่ มมร. วัดบวรฯ กทม. นั้นทาง มมร. เป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พักของทีมวิทยากร ส่วนโครงการสนับสนุนงบประมาณให้พะนิสิต มมร. ที่ผ่านกระบวนการได้ทดลองทำโครงการวิจัย

กรณีคุณสุพรรณ ไชยลังกา ซึ่งเป็นนายก อบต. เมื่อได้ร่วมเรียนรู้ในโครงการอย่าง ต่อเนื่อง หลังจากนั้นคุณสุพรรณได้จัดสร้างบประมาณเพื่อการพัฒนาเยาวชนโดยใช้กระบวนการ วิจัยเป็นเครื่องมือ

2)การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ กรณี อ.สุวัฒน์ ภูมิโภ (โครงการกลุ่มสะบัด ชัย สนับสนุนโดย สสส.) ได้นำกระบวนการวิจัยที่ได้เรียนรู้มาจากการประชุมกับแกนนำเยาวชนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ต่อมา อ.สุวัฒน์ได้พัฒนากระบวนการดังกล่าวจนสามารถเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการพัฒนาแกนนำเยาวชนโดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นเครื่องมือ

3)การนำเข้าสู่สถาบันการศึกษา เช่น (1) กรณี มจธ. ชม. ที่สนใจกระบวนการจัดกิจกรรมและต้องการให้อบรมอาจารย์ผู้สอนวิชาชีววิจัยของ มจธ. ชม. (2) กรณีนักศึกษาระดับปริญญาโท มสด. ภาควิชานักศึกษา ที่ได้ร่วมเวทีในโครงการเมื่อกลับไปสถาบันฯได้เสนอโครงการวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจนและเป็นกระบวนการคิดมากขึ้น ทำให้อาจารย์ที่รับผิดชอบเห็นพัฒนาการของนักศึกษาและมีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่องเพื่อวางแผนการพัฒนานักศึกษาอย่างเป็นระบบและ (3)กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ ที่มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คนและอาจารย์ 1 ท่านที่มาร่วมเวทีอย่างต่อเนื่อง สำหรับนักศึกษาได้นำความรู้และประสบการณ์ไปถ่ายทอดให้นักศึกษารุ่นน้อง ส่วนอาจารย์ได้นำความรู้และประสบการณ์ไปวางแผนการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาโท

4) เกิดเครือข่าย(ใหม่)การหนุนเสริมช่วยเหลือกัน เช่น กรณีที่อาจารย์ เรนู (อาจารย์จาก มรภ.ชม. และนักวิจัยโครงการประวัติศาสตร์ห้องถิน) ได้เข้าร่วมเวทีพระรุ่น 1 และเวทีพระรุ่น 2 อย่างต่อเนื่องจากประสบการณ์ที่ได้รับจากเวทีที่มีการหนุนเสริมช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและได้เจริญกันและกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจารย์เรนูจึงเป็นแก่นนำ

หลักในการประสานงานกับเครือข่ายผู้ที่สนใจในเนื้อหา/ประเด็นเดียวกันนั้นคือการใช้วัฒนธรรม เป็นสื่อในการทำงานพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ซึ่งได้เครือข่ายจำนวน 11 โครงการ มีสมาชิกทั้งที่เป็นพระสงฆ์ นักพัฒนา นักวิจัย อบต. อาจารย์ในสถาบันการศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาโท 修士. ป.ญ. เป็นต้น

4. วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น

4.1 ต้นทุนเดิมที่นำมาใช้ในโครงการ

1) ในช่วง 1 ปีก่อนหน้าที่จะดำเนินกิจกรรมโครงการนี้ วศ.ดร. กานุจนา แก้วเทพ ได้มาจัดเวทีอบรมกระบวนการวิจัยให้กับพระนักพัฒนาในเครือข่ายโพธิยาลัย ซึ่งพระนักพัฒนาในเครือข่ายโพธิยาลัยที่ผ่านกระบวนการฯจากวศ.ดร. กานุจนา แก้วเทพ จะเข้าร่วมในเวทีพระรุ่น 1 ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมในเวทีพระรุ่น 1 ส่วนมากจะมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย ค่อนข้างดี เนื้อหาในเวทีจึงเน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์(จากแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติในพื้นที่) ในประเด็นที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ ซึ่งถือเป็นกระบวนการทราบการทำงานให้กับกลุ่มเป้าหมาย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีกลุ่มเป้าหมายหลายรูป/คน เช่นพระมหาบันเทิง, ท่านเอ่และ อ.เรณุ ที่เรียนรู้เร็ว(ทั้งสามท่านได้ผ่านการเรียนรู้จากเวที วศ.ดร. กานุจนา แก้วเทพ และในช่วงดังกล่าวกำลังทำวิจัย/งานพัฒนา โดยนำกระบวนการวิจัยมาใช้ จึงทำให้เริ่มมีประสบการณ์จากการปฏิบัติตัวอย่างสามารถ/พร้อมที่จะอนุช่วยสมาชิกในกลุ่มได้และนอกจากนี้แล้วทั้งสามท่านยังไปเห็นน้ำเสื่อม/ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย(พระนิสิต)ในเวทีพระรุ่น 2 ด้วย

2) ทีมประสานงานโครงการนี้ (คุณอดุลย์) และทีมวิทยากรอีก 5 โครงการ ในงานวิจัยชุด “การสื่อสารเพื่อชุมชน” ที่มีพื้นที่ดำเนินงานวิจัยในภาคเหนือ ทุกคนมีประสบการณ์ ตรงจากการทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และนอกจากนี้แล้วแกนนำเยาวชนและแกนนำชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ทำการดำเนินงานวิจัยของทั้ง 6 โครงการได้ผ่านกระบวนการ/การทำงานร่วมกับนักวิจัยมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นการเตรียมคนของชุมชนด้วย

ดังนั้นมือโครงการนี้จะต่อยอดใช้องค์ความรู้และคน(ทั้งนักวิจัยและแกนนำชาวบ้าน)จากงานวิจัยที่เคยมีมา�ั้นจึงถือว่าเป็นการใช้ต้นทุนเดิมที่มีค่าอย่างยิ่ง

4.2 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย เป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานครั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายมาก ทั้งสถานภาพ ระดับการศึกษา ความรู้/ความเข้าใจเรื่องการวิจัย ประสบการณ์การทำงานพัฒนา/งานวิจัย และเป้าหมายหลักในการเข้าร่วมเวที ดังนั้นในการดำเนินงานครั้งนี้จึงมีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายให้ละเอียดเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการวิธีการและสื่อที่จะใช้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้และบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มเป้าหมายด้วย

4.3 กลุ่มเป้าหมายมีเป้าหมายหลักเดียวกัน ถึงแม้ว่ากลุ่มเป้าหมายจะมีความหลากหลายมากดังที่กล่าวมาแล้วแต่ส่วนใหญ่มีเป้าหมายหลักเดียวกันคือ ต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยและนำกระบวนการวิจัยไปปรับใช้ในการพัฒนาของตนเองที่กำลังทำ เช่น พระนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีต้องการเรียนรู้ว่ากระบวนการวิจัยเป็นอย่างไร ส่วนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยอีกแนวทางหนึ่งเพื่อการพัฒนาโครงสร้างวิทยานิพนธ์ หรือนักวิจัย/นักพัฒนาต้องการเรียนรู้กระบวนการวิจัยเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปปรับใช้ในงานที่ตนเองกำลังทำ เป็นต้น

ซึ่งการที่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีเป้าหมายหลักเดียวกันนั้นทำให้ทีมประสานงานสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ/วิธีการและสื่อด้วยง่ายขึ้น

4.4 การสร้าง/เปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้รับ” เป็น “ผู้ให้” การดำเนินกิจกรรมในโครงการนี้เน้นการเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้นำเสนอประสบการณ์ตามประเด็นที่ตั้งไว้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นั่นคือกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดจะมีโอกาสเป็นทั้ง “ผู้รับ” และเป็น “ผู้ให้” ด้วยซึ่งในแต่ละเวทีจะมีการกำหนดชัดเจน เช่นเวทีประชุม 1 เป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายเรียนรู้ประสบการณ์จากซึ่งกันและกันดังนั้นทุกคนจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ โดยมีทีมประสานคุอยช่วยสรุปและเติมเต็มให้กับกลุ่มเป้าหมาย ในส่วนเวทีประชุม 2 เป็นการเพิ่มความรู้ดังนั้นในเวทีแรกๆจะเป็นบทบาทหลักของทีมประสานวิทยากรเพื่อมาให้ความรู้จากนั้นจะค่อยๆลดบทบาทลงเป็นผู้ช่วยเสริมและเพิ่มเติมบางประเด็นให้ชัดเจน แต่จะให้บทบาทกับกลุ่มเป้าหมายที่มีประสบการณ์คุอยหนูนเสริมช่วยเหลือผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ ซึ่งเป็นการสร้างกระบวนการหันหนูนเสริมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากการที่สร้าง/เปลี่ยนบทบาทให้กลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสเป็น “ผู้ให้” ด้วยพบว่า ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้นมากขึ้น และกลุ่มเป้าหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้ง เองตั้งไว้ เพราะมีการช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง

4.5 เรียนรู้คุณค่าการฝึกปฏิบัติในห้องและลงพื้นที่จริง เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีทั้งที่มีประสบการณ์การทำงานวิจัยและการทำงานพัฒนา/การลงพื้นที่และที่ไม่เคยมีประสบการณ์ การทำงานวิจัยและการทำงานพัฒนา/การลงพื้นที่เลย จากประสบการณ์ครั้งนี้พบว่าเมื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีแล้วจำเป็นต้องให้ทดลองฝึกปฏิบัติในห้องเพื่อให้ทดลองปรับใช้จากนั้นให้มีการวางแผนลงปฏิบัติจริงในพื้นที่ เช่นไปคือให้มีพัฒนาช่วย(กลุ่มเป้าหมายที่มีประสบการณ์) กระบวนการเช่นนี้จะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์

5. วิเคราะห์ความยั่งยืน

จากการดำเนินงานโครงการนี้ซึ่งมีระยะเวลาการดำเนินงาน 12 เดือน และหลังจากสิ้นสุด
ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการแล้วพบว่าเครือข่ายยังคงมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อ
เนื่อง ปรากฏการณ์เช่นนี้ให้เห็นถึงความสมพันธ์/ความยั่งยืนของเครือข่าย
ในช่วงที่ผ่านมาพบว่าเครือข่ายยังคงมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันมีหลากหลายรูปแบบ

เช่น

5.1 ระดับนโยบาย แม้ว่าในการดำเนินงานโครงการ ทีมที่ปรึกษาและผู้ประสานงานโครงการ
ไม่เคยคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้น (Output) ในระดับนโยบายแต่เมื่อคำนึงกิจกรรมไปแล้วพบว่าเกิด
Impact ดังนี้

5.1.1 การที่คณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏวิธยาลัย วิทยาเขตวัดสวนดอกร
เชียงใหม่ (มจร. ชม.) ให้ความสนใจต้องการที่จะให้เครือข่ายนักวิจัยชุด “การสื่อสารเพื่อชุมชน”
อบรมกระบวนการวิจัยให้กับ พระอาจารย์ที่สอนที่ มจร. ชม. และพระนิสิตระดับปริญญาโท นั้น
เท่ากับว่าคณะผู้บริหารของ มจร. ชม. เห็นพัฒนาการของพระที่ได้ผ่านกระบวนการอบรมสร้างการ
เรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือภายใต้เครือข่ายนักวิจัยชุด “การสื่อสารเพื่อชุม
ชน” ทั้ง 6 โครงการที่มีพื้นที่การดำเนินงานในภาคเหนือ

นอกจากเครือข่ายนักวิจัยชุด “การสื่อสารเพื่อชุมชน” ทั้ง 6 โครงการที่มีพื้นที่การ
ดำเนินงานในภาคเหนือจะร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมกระบวนการวิจัยแก่ พระอาจารย์ที่สอน
ที่ มจร. ชม. และพระนิสิตระดับปริญญาโท แล้วเครือข่ายทั้ง 6 โครงการยังจะเป็นพื้นที่ศึกษาดูงาน/
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับเครือข่ายของ มจร. ชม. อีกด้วย

1.1.2 กรณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (มจร. ชม.) เช่น

- ภาควิชาเอกภาษาไทย ของ มจร. ชม. สนใจในกระบวนการพัฒนานักศึกษาโดย
การใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนา “คน” ในช่วงที่ผ่านมาภาควิชาเอกภาษาไทย
มวภ. ชม. ได้ส่งนักศึกษาเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้กระบวนการวิจัยในโครงการนี้จำนวน 5 คน เมื่อ
อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามงานพบว่านักศึกษาที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวมีพัฒนาการการใช้
กระบวนการวิจัยที่ดีมาก มวภ. ชม. จึงเปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มนี้ผ่านกระบวนการวิจัยในโครง
การนี้นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับรุ่นน้อง ต่อมาก็อาจารย์ในภาควิชาต่างก็สนใจ
ใจที่จะส่งนักศึกษาเข้าร่วมเรียนรู้ในกระบวนการต่อ

- ในภาควิชาเอกภาษาไทย ของ มวภ. ชม. นอกจากจะมีนักศึกษาเข้าร่วมเรียนรู้
กระบวนการวิจัยในโครงการนี้แล้ว ยังมีอาจารย์เรณู อรรสาเมศวร์ ชีงสอนวิชาวิจัยให้กับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่ มวภ. ชม. ได้เข้าร่วมเรียนรู้ในเวทีโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง ชีง
อาจารย์เรณูเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว่น่าจะนำไปปรับใช้สอนนักศึกษาได้ ปัจจุบัน

อาจารย์จึงได้นำกระบวนการดังกล่าวไปสอนนักศึกษาวิชาจิตติทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท และนอกจากรายการแล้วยังได้เชิญเครือข่ายเข้าไปร่วมนำเสนอประสบการณ์ให้กับนักศึกษาในสถาบันอีกด้วย

-เครือข่ายเป็นพื้นที่เรียนรู้ของนักศึกษา มรภ. ชม. อาจารย์เรณูได้นำกระบวนการเรียนการสอนเรื่องกระบวนการวิจัยไปปรับใช้เพื่อสอนนักศึกษาในชั้นเรียน มีหัวเรื่องทฤษฎีและการเรียนรู้ปรากฏการณ์ในพื้นที่/ภาคปฏิบัติ ซึ่งทั้งหมดอาจารย์เรณูใช้พื้นที่เครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

1.1.3 กรณีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชภาคเหนือ (มสด. ภาคเหนือ)

กรณีนักศึกษาระดับปริญญาโท มสด. ภาคเหนือ ที่ได้ร่วมเวทีในโครงการเมื่อกลับไปสถาบันฯได้เสนอโครงการร่วมวิทยานิพนธ์ที่ชัดเจนและเป็นกระบวนการคิดมากขึ้น ทำให้อาจารย์ที่รับผิดชอบเห็นพัฒนาการของนักศึกษาและมีการประสานงานกับเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้กระบวนการลงพื้นที่และการสังเกตปรากฏการณ์ในพื้นที่ และนอกจากรายการแล้วยังร่วมกันวางแผนการพัฒนานักศึกษารุ่นต่อๆไปอย่างเป็นระบบ

1.1.4 กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรณีคุณสุพรรณ ไชยลังกา ซึ่งเป็นนายก อบต. วอแก้ว อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง เมื่อได้ร่วมเรียนรู้ในโครงการอย่างต่อเนื่อง หลังจากนั้นคุณสุพรรณ ได้เชิญปลัด อบต. วอแก้ว เข้าร่วมเรียนรู้ในเวทีกระบวนการวิจัยด้วย ต่อมาก อบต. วอแก้ว มีการประชุมสมาชิกและได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเยาวชนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ

5.2 ปรากฏการณ์ “โตแล้วแต่ก”

กรณีที่อาจารย์ เรณู (อาจารย์จาก มรภ. ชม. และนักวิจัยโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น) ได้เข้าร่วมเวทีพระรุ่น 1 และเวทีพระรุ่น 2 อย่างต่อเนื่องจากประสบการณ์ที่ได้รับจากเวทีที่มีการหนุนเสริมช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง (พระรุ่นเสริมช่วยเหลือพระ, พระรุ่นเสริมช่วยเหลือพระวราส, พระวาราษนุเสริมช่วยเหลือพระและพระวาราษนุเสริมช่วยเหลือกันเอง) ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและได้เจริญกันและกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจารย์เรณูจึงเป็นแกนนำหลักในการประสานงานกับเครือข่ายผู้ที่สนใจในเนื้อหา/ประเด็นเดียวกันนั่นคือการใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อในการทำงานพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ซึ่งได้เครือข่ายจำนวน 11 โครงการมีสมาชิกทั้งที่เป็นพระสงฆ์ นักพัฒนา นักวิจัย อบต. อาจารย์ในสถาบันการศึกษา อาจารย์และนักศึกษา ระดับปริญญาโท มรภ. ชม. เป็นต้น นั่นคือการเกิดเครือข่ายใหม่และมีการการหนุนเสริมช่วยเหลือกันด้วย

5.3 การหนุนเสริมช่วยเหลือกันของเครือข่ายแล้วแต่ภาวะและโอกาส เช่น

-พื้นที่การดำเนินงานของเครือข่ายเป็นพื้นที่ศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับพัฒนาครุ่นใหม่ในเครือข่ายโพธิยาลัย นักศึกษา มรภ.ชม. และแกนนำชาวบ้านเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชาวบ้าน

-การเป็นวิทยากรหนุนเสริมช่วยเหลือกัน เช่น ทีมอาจารย์ ม.พายัพ (โครงการวิจัยป่าชุมชนหัวยแก้ว) เป็นวิทยากรช่วยเรื่องเทคนิคการผลิตสื่อสมัยใหม่ อ. สุวัฒน์ โครงการกลองสะบัดชัย เป็นวิทยากรเรื่องการพัฒนาเยาวชน/นักวิจัยรุ่นใหม่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ฯลฯ

ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้นแม้จะได้จากการจัดสัมนาและแลกเปลี่ยนเครือข่าย (Network) ยังมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องซึ่งชี้ให้เห็นว่า Net ดังกล่าวที่โครงการได้ร่วมกับภาคีพัฒนาและสร้างสรรค์ขึ้นมาตนั้น Work เครือข่ายสามารถเคลื่อนงานต่อไปได้โดยแกนนำสมาชิกเครือข่าย ผู้ประสานงานโครงการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยภาคเหนือนี้มีบทบาทช่วยเหลือเชื่อมในเนื้อหาบางประเด็นที่เครือข่ายขาด

สำหรับเงื่อนไขและปัจจัยที่จะทำให้เครือข่ายนี้ดำรงอยู่ต่อไปได้นั้นน่าจะต้องมีปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- ในระดับพื้นที่ของเครือข่ายต้องมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีเวทีพูดคุยกันอย่างต่อเนื่องด้วย
- ควรจะต้องมีเวทีทางวิชาการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาแกนนำเครือข่ายให้สามารถมีมุมมองที่ลุ่มลึกทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 สำหรับสถาบันการศึกษาทั้งที่เป็นของพระสงฆ์และที่เป็นของมหาวิทยาลัย ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท น่าจะนำกระบวนการ/แนวทางการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ไปปรับใช้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตและนักศึกษา

6.2 สำหรับอาจารย์ผู้สอนควรเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์การทำงานวิจัยและการลงพื้นที่โดยตรงและควรหาเครือข่ายผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย/การลงพื้นที่ที่มีประเด็นคล้ายๆ กับที่นักศึกษาสนใจให้มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์

6.3 การเลือกหัวข้อ ประเด็นและพื้นที่ที่จะทำการศึกษาควรเปิดอิสระให้กับนักศึกษาเป็นคนเลือก เพราะนักศึกษาน่าจะรู้จักเงื่อนไขและข้อจำกัดของตนเองมากกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาและจะทำให้เข้าใจในงานด้วยเนื่องจากทั้งหมดเขาเป็นคนคิดและตัดสินใจ

ภาคผนวก

**1. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์โครงการกับผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น
โดยดูจาก Output Outcome และ Impact**

วัตถุประสงค์	ระดับผลสัมฤทธิ์
1. เพื่อพัฒนาชีวิตร่วมกับความสามารถด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนผ่านการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายโดยใช้ประสบการณ์/กระบวนการ/ผลงานจากโครงการวิจัย 6 โครงการ	Output Outcome และ Impact
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยจาก 6 โครงการที่ขยายไปสู่พื้นที่อื่นๆ ผ่านเครือข่ายที่มี อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานในพื้นที่ของภาคีเครือข่ายในภาคเหนือ	Output Outcome และ Impact

2.ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมที่วางแผนไว้กับกิจกรรมที่ดำเนินการและผลที่ได้รับ

กิจกรรม	กิจกรรม ตามแผนงาน (พ.ค.47 – เม.ย.48)	การดำเนินกิจกรรม ของโครงการ (พ.ค.47 – ก.ค.48)	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมกิจกรรม (รูป / คน)	ความหลากหลายของ กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมกิจกรรม
1.เวทีเสวนาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การวิจัย (ประสงค์รุ่นที่ 1)	จำนวน 4 ครั้ง	จำนวน 4 ครั้ง	ครั้งละ 18 - 23 รูป/คน รวมประมาณ 72-92 รูป/คน	พระเครื่อข่ายโพธิญา ลัย,นักวิจัยและนัก ศึกษา มรภ.ชม.
2.เวทีการหนุนเสริมและ เพิ่มเติมความรู้ (ประสงค์รุ่นที่ 2)	จำนวน 6 ครั้ง	จำนวน 12 ครั้ง (ภาคเหนือ ที่ มจร. 6 ครั้ง และ ที่กรุงเทพฯ มมร. 6 ครั้ง)	ครั้งละ 29 – 51 รูป/คน รวมประมาณ 348 – 612 รูป/คน	- พระนิสิต มจร.,นัก วิจัย,นักพัฒนา,นัก ศึกษาปริญญาโท นัก ศึกษา มรภ.ชม. -พระนิสิต มมร. จาก หลายคณะ
3.การสร้างเสริมและ พัฒนาเครือข่ายแกนนำ	จำนวน 10 ครั้ง	จำนวน 10 ครั้ง	ครั้งละ 27 - 34 รูป/คน รวมประมาณ 270-340 รูป/คน	แกนนำชาวบ้าน/เยาว ชน,พระเครื่อข่ายโพธิ ญาลัย,พระนิสิต มจร., นักวิจัย,นักพัฒนา,นัก ศึกษาปริญญาโท นัก ศึกษา มรภ.ชม.
4.การผลิตสื่อ	จำนวน 2 ครั้ง	จำนวน 2 ครั้ง	ครั้งละ 23 รูป/คน รวมประมาณ 46 รูป/ คน	แกนนำชาวบ้าน/เยาว ชน,พระเครื่อข่ายโพธิ ญาลัย,พระนิสิต มจร., นักวิจัย,นักพัฒนา,นัก ศึกษา มรภ.ชม.
5.สนับสนุนพระรุ่นใหม่ทำ วิจัยขนาดเล็ก	จำนวน 7 กลุ่ม	จำนวน 8 กลุ่ม	รวม 49 รูป รวมประมาณ 392 รูป	พระนิสิต มจร. และ พระนิสิต มมร.

ສຽງສັງເກດຖານ / ຕ່າງໆວົດທໍເກດຖານ

<p>กิจกรรมที่ดำเนินการมาภายต วัตถุประสงค์ของโครงการ</p>	<p>เป้าหมายของกิจกรรม</p>	<p>สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น</p>
<p>จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนในห้องเรียน</p>	<p>ประเมินผลการดำเนินการ</p>	<p>จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนในห้องเรียน</p>

กิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้ วัตถุประสงค์ของโครงการ	เป้าหมายของกิจกรรม สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
<p>เป้าหมายของกิจกรรม</p> <p>วัตถุประสงค์ของโครงการ</p> <p>(2) กิตติครุภักษากาชาดและร่วมมืออย่างเหลือภักน โดยกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมใน โครงการนี้ช่วยเหลือท่านทำวิทยานิพนธ์วิจัย (กำลังทำไม่完整) ณ ที่ทำการพัฒนาฯทั้งหมด วัสดุไม้สัก ประเด็นที่จะศึกษา การสร้างกรอบ การจัดแบบ และการหาและจัดทำโครงสร้างที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ใน และการหัน ท่องพระที่กำลังทำางานพัฒนาเชิงการนำเสนอข้อมูลมาทางแผนภูมิและการดำเนินการ รวม</p> <p>(3) เกิดเครือข่ายและหน่วยงาน จากการที่กลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินประสา^๑ การผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่ให้กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจไปร่วมเดิน ทางๆ ตลอดการผลิตสักไม้ราษฎรโดยดึงเกิดกิจกรรมการนำเสนอผลงานน้ำหม่าล่า^๒ ป้ามไม้เรียบเนี้ย/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับแผนภูมิเชิงวิจัยในพื้นที่ดำเนิน งานของเครือข่ายตามประเด็นที่กลุ่มเป้าหมาย/แผนภูมิที่ดำเนิน</p>	

กิจกรรมที่ดำเนินการรายงานตัว วัตถุประสงค์ของโครงการ	เป้าหมายของกิจกรรม สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
<p>นักศึกษาปฏิบูรณ์พัฒนาใบอนุญาตพิพารณาและตรวจสอบความน่าเชื่อถือที่ กำลังดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมารายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน กรุงเทพฯ นั่นคือผู้รับผิดชอบที่ร่วมในเบื้องต้นกับนักศึกษาที่เข้าร่วมในบทบาทที่ “นักวิจัย” และเป็น “ผู้ช่วย” ด้วย</p> <p>(3) เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนการศึกษาและภาคีจิตอาสา ทำงานพัฒนา ระหว่างพัฒนา มหาวิทยาลัย มจธ. วัดสูงดก เชื่อมให้มีปั้บพลังส่ง มมร. วัดประชุม ซึ่งอยู่ฝ่ายเดียวกัน โดยใช้กระบวนการภารกิจเป็นสื่อในการ สร้างเครือข่ายและพัฒนาเครือข่าย</p> <p>(4) จ้างผู้ที่เกิดขึ้นข้อ(1)ถึงข้อ(3) ผลที่ตามมา/ผลกระทบ (Outcome) ผลกระทบ (Impact) คือ</p> <p>(4.1) กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มที่ร่วมงานที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ วางแผนไว้ (ดูจากข้อมูลที่ก่อตั้งเป้าหมายไปดำเนินตนเองในแต่ละกิจ กรรม)</p> <p>(4.2) กลุ่มเป้าหมายหลักคือนักศึกษาที่นำภารกิจไปใช้ประโยชน์ตามที่ วางแผนไว้ และเกิดผลที่ตามมา เช่น ทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายปลายเปิดไป คาดที่โดยคิดว่าภารกิจ</p>	

กิจกรรมที่ดำเนินการภายใน วัตถุประสงค์ของโครงการ	เป้าหมายของกิจกรรม สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
<p>เป้าหมายของกิจกรรม วัตถุประสงค์ของโครงการ</p> <p>เป็นรากฐานและต่อต้านภัยมนุษย์โดยทำให้ภัยได้ กราฟฟิคและสีที่กำลังตีบปริญญาตัวทั้งตัว หันไปทาง ที่วิจัยและนำกรอบงานการศึกษาไปใช้ในงานที่กำลังทำและฝึกอบรมให้กับ ครุภัณฑ์อย่าง เช่น 1) กองถัง กลด ภ. แขวงเพชรบูรณ์ที่มีวัสดุที่ทำจากพลาสติก โดยใช้ผ้าสำลีทำเป็นแบบพื้นฐานแล้วต่อเติมสำหรับตัวที่ทำจากพลาสติก สำหรับนักเรียนในโรงเรียนที่เคยพบปัญหาท่านเข้าใจว่าต้องต่อเติมสำหรับตัวที่ทำ กัลลูมตนต์เพื่อนำมาและนักศึกษาจะท่องจำอย่างสนุกสนาน อาท. 2) กรอบ จ.ฯ ในการติดตามเชิงปฏิบัติ(อ.ท.รักษา)และพัฒนา คงที่(บรรณาธิการ) ฯลฯ แต่ละท้องถิ่นสามารถพัฒนาตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ที่วิจัยได้ เช่น งานศรีษะ คุณ ก่อนทำกิจกรรม และสื่อการสอนคำราม เน้น ตลอดเพื่อยกน้ำหน้าต่อไปให้เข้ากับท้องถิ่นที่ดำเนินการที่ท่านเน้นมีติดอก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การอนับภูมิประเทศและการวิจัยที่นำไปสู่การศึกษา เช่น 1) กองถัง น้ำศึกษา ภ. ภ. ทั้งหมดที่ร่วมมือที่อย่างต่อเนื่อง อาจเรียกว่า แหล่งหัวหน้าศึกษา(อ.ก.เบพช) เป็นพัฒนาการ/ความก้าวหน้าของนัก ศึกษาทั้งหมด อาจเรียกว่าแหล่งศึกษาได้ให้หน้าศึกษาดำเนินการ 	

กิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้ วัตถุประสงค์ของการดูแล	เป้าหมายของกิจกรรม	สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
เรียนรู้กระบวนการจัดป่าชายหาดโดยไม่ทำลายทรัพยากริมฝีปากน้ำ 2) อาจารย์โรงเรียนที่ร่วมเดินทางยังคงเฝ้าดูและให้คำแนะนำด้านการทำป่า/กิจกรรม/กระบวนการจัดป่าอย่างดี	ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดป่าชายหาดที่เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้จริง นิรภัยในการทำป่าชายหาดที่มีความปลอดภัย ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดป่าชายหาดที่เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้จริง ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดป่าชายหาดที่เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้จริง	เรียนรู้กระบวนการจัดป่าชายหาดโดยไม่ทำลายทรัพยากริมฝีปากน้ำ 2) อาจารย์โรงเรียนที่ร่วมเดินทางยังคงเฝ้าดูและให้คำแนะนำด้านการทำป่า/กิจกรรม/กระบวนการจัดป่าอย่างดี

<p>กิจกรรมที่ดำเนินการภายในตัว วัฒนธรรมศรัทธาในคริสตจักร</p>	<p>สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กิตเเคร์ค่ายใหม่ เด็กนักเรียน บริษัทฯ ได้รับความสนใจมาก ของเด็ก นักเรียน แต่เด็กนักเรียนจากที่อื่นๆ ไม่สามารถเข้าร่วมได้. จึงต้องจัดตั้งให้เด็กนักเรียนที่อยู่ในเขตฯ ได้ร่วมกันอย่างเพลิดเพลิน มากขึ้น การจัดตั้งกิตเเคร์ค่ายใหม่ จึงเป็นการสนับสนุนให้เด็กนักเรียน ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ความคิดเห็น ในการทำงานที่ต้องใช้ความคิดและ การทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในโลกปัจจุบัน <p>พัฒนา “มี”</p>
---	---

กิจกรรมที่ดำเนินการรายงานตัว วัตถุประสงค์ของโครงการ	เป้าหมายของกิจกรรม	สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
3. การสร้างเครื่องและพัฒนาเครื่อง ขยายเสียงสำหรับเด็กในชุมชนที่อยู่ในบ้านเรือน ที่ขาดแคลนทรัพยากริบบิ้งหรือห้องนอนร่วมกัน	<p>เพื่อเสริมความเข้มแข็งต้านทานทางพัฒนาแก่ และการดำเนินชีวิตอยู่ในบ้านเรือนที่ขาดแคลนทรัพยากริบบิ้งหรือห้องนอนร่วม กันภาคี</p> <p>ไม่ยังปฏิบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แนวคิดนักมนตรีจิตใจภูมิปัญญา ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะครรภ์ ● แนวคิดนักมนตรีจิตใจภูมิปัญญา ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะครรภ์ <p>ตามรากฐานที่ทางไปรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ดําเนินการสอนอย่างสุดประทาย ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะครรภ์ ● กลุ่มเป้าหมายร่วมกิจกรรมครรภ์ประยาม 27 – 34 วัน / คน กลุ่มเป้า หมายร่วมกิจกรรมครรภ์ คณบดีกรุณาตรวจสอบศึกษาเรื่องต้นแบบ ศิลปะ ครรภ์ พร้อมลงชื่อ คณบดีกรุณาตรวจสอบศึกษาเรื่องต้นแบบ ศิลปะ ครรภ์ ผู้สอนร่วมตัว ประมาณ 2 อาทิตย์ ประมาณ 2 อาทิตย์ ประมาณ 2 อาทิตย์ น่าตื่นเต้น/เยาวชน ครรภ์ นักวิจัย และนักพัฒนา <p>ไม่ปฏิบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มเป้าหมายเด็กนักเรียน/ครู/อาจารย์/บุพพารักษ์ในชุมชนที่ขาดแคลนทรัพยากริบบิ้งหรือห้องนอนร่วมในชุมชนโดยใช้กระบวนการบริจับเป็นเครื่องมือ เช่น การทำ ห้องน้ำร่วมต้องรู้ว่าจะทำเพื่ออะไร แต่ละห้องน้ำต้องมีความต้องร่วมมือกัน ก่อนที่จะบรรจุน้ำ ประมาณ 2-3 ปี ● กลุ่มเป้าหมายได้รับผู้ร่วมงานท้าทายงานนำเสนอในงานกาจ ก้าวไป สืบ และการให้ความรู้เพื่อพัฒนาในครัวเรือน กลุ่มผู้ร่วมงานต้องร่วมมือกันเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด 	

กิจกรรมที่ดำเนินการมาภายใต้ วัตถุประสงค์ของโครงการ	เป้าหมายของกิจกรรม	สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
		<ul style="list-style-type: none"> ภาคในโครงงานและภายนอกภาคอีสานได้ริบekaส์ไปแล้วโดยส่วนราชการและผู้นำชุมชนที่ดำเนินการที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ได้ภาคหน้าสัปดาห์ละวันละกิจกรรม(ทั้งนี้จะเน้นเชิงภาค การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล) และปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ ได้จัดทำโครงการที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือการจัดทำโครงการที่ชื่อว่า “โครงการพัฒนาอาชีวศึกษาและอาชีวะชีวิต” ซึ่งเป็นโครงการที่มีความต้องการอย่างมากในปัจจุบัน จึงได้จัดทำโครงการนี้เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนได้เรียนรู้อาชีวะชีวิตที่หลากหลายและมีคุณภาพสูง สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ คาดว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ <p>สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ โครงการที่สำคัญที่สุดคือโครงการที่ชื่อว่า “โครงการพัฒนาอาชีวะชีวิต” ซึ่งเป็นโครงการที่มีความต้องการอย่างมากในปัจจุบัน จึงได้จัดทำโครงการนี้เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนได้เรียนรู้อาชีวะชีวิตที่หลากหลายและมีคุณภาพสูง สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ คาดว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้</p>

กิจกรรมที่ดำเนินการภายในตัวบุคคลของครุกราม	เป้าหมายของกิจกรรม สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
<p>■ ห้องน้ำสาธารณะ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ บางพื้นที่ยังคงมีครุกรามอยู่อย่างเพื่อสร้างห้องลับ แม้จะไม่พึงควรทำตาม <p>กิจกรรมที่ทางบ้านนำมาทำให้ดูเหมือนว่าครุกรามต่อไปในคราวหน้า มากที่สุดทำให้ทำตัวที่ศูนย์กลางส่วนตัว ซึ่งปัจจุบันจะส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่ต้องการความรักษาความปลอดภัยในห้องน้ำสาธารณะ</p> <p>ให้พากันยอมรับในศักยภาพของเยาวชนและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>ส่วนพื้นที่ที่ห้องน้ำสาธารณะที่ไม่สามารถเข้าถึงได้</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ แม้จะมีทางานนี้ก็ตามแต่ส่วนใหญ่จะติดกรอบของห้องน้ำ อาจขาดโครงสร้างทางานอย่างง่ายๆ หรือห้องน้ำไม่สะอาด กรณีที่มีคนมาใช้ห้องน้ำในส่วนของห้องน้ำที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ คงจะเป็นเรื่องที่ยากที่สุด <p>ในส่วนของห้องน้ำสาธารณะที่ลักษณะผู้คนหลากหลาย ไม่ว่าจะเด็ก วัยรุ่น หรือผู้สูงอายุ ที่ต้องการใช้ห้องน้ำในส่วนของห้องน้ำสาธารณะ ต้องเผชิญกับความไม่ปลอดภัยที่สูงมาก ไม่ว่าจะเป็นการถูกบุกรุก หรือการถูกหลอกลวง ที่สำคัญที่สุดคือความไม่ปลอดภัยทางเพศ ที่บุคคลที่ไม่ได้เป็นครุกราม แต่เป็นคนที่ต้องการใช้ห้องน้ำสาธารณะ ต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงมาก</p> <p>เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ เกิดเหตุร้ายๆ ภายในห้องน้ำสิ่งที่อยู่ในห้องน้ำส่วนตัวของเด็ก ที่มีความรุนแรงมาก เช่น การบุกรุก หรือการพยายามบุกรุกในห้องน้ำ ที่เด็กไม่สามารถต่อต้านได้ ทำให้เด็กต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงมาก 	<p>■ กิจกรรมที่ดำเนินการภายในตัวบุคคลของครุกราม</p> <p>เป้าหมายของกิจกรรม สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น</p> <p>■ บางพื้นที่ยังคงมีครุกรามอยู่อย่างเพื่อสร้างห้องลับ แม้จะไม่พึงควรทำตาม</p> <p>กิจกรรมที่ทางบ้านนำมาทำให้ดูเหมือนว่าครุกรามต่อไปในคราวหน้า มากที่สุดทำให้ทำตัวที่ศูนย์กลางส่วนตัว ซึ่งปัจจุบันจะส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่ต้องการความรักษาความปลอดภัยในห้องน้ำสาธารณะ</p> <p>ให้พากันยอมรับในศักยภาพของเยาวชนและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>ส่วนพื้นที่ที่ห้องน้ำสาธารณะที่ไม่สามารถเข้าถึงได้</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ แม้จะมีทางานนี้ก็ตามแต่ส่วนใหญ่จะติดกรอบของห้องน้ำ อาจขาดโครงสร้างทางานอย่างง่ายๆ หรือห้องน้ำไม่สะอาด กรณีที่มีคนมาใช้ห้องน้ำในส่วนของห้องน้ำที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ คงจะเป็นเรื่องที่ยากที่สุด <p>ในส่วนของห้องน้ำสาธารณะที่ลักษณะผู้คนหลากหลาย ไม่ว่าจะเด็ก วัยรุ่น หรือผู้สูงอายุ ที่ต้องการใช้ห้องน้ำในส่วนของห้องน้ำสาธารณะ ต้องเผชิญกับความไม่ปลอดภัยที่สูงมาก ไม่ว่าจะเป็นการถูกบุกรุก หรือการถูกหลอกลวง ที่สำคัญที่สุดคือความไม่ปลอดภัยทางเพศ ที่บุคคลที่ไม่ได้เป็นครุกราม แต่เป็นคนที่ต้องการใช้ห้องน้ำสาธารณะ ต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงมาก</p> <p>เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ เกิดเหตุร้ายๆ ภายในห้องน้ำสิ่งที่อยู่ในห้องน้ำส่วนตัวของเด็ก ที่มีความรุนแรงมาก เช่น การบุกรุก หรือการพยายามบุกรุกในห้องน้ำ ที่เด็กไม่สามารถต่อต้านได้ ทำให้เด็กต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงมาก

กิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้ วัตถุประสงค์ของโครงการ	เป้าหมายของกิจกรรม สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
บริการทางวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ ให้กับชุมชนท้องถิ่น	ให้บริการทางวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ ให้กับชุมชนท้องถิ่น ให้ความรู้และสัมภาระแก่ชาติไทย ให้สัมภาระแก่ผู้คนในชุมชนตามมาตรฐานที่กำหนด อย่าง

กิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้ วัตถุประสงค์ของโครงการ	เป้าหมายของกิจกรรม	สิ่งที่เกิดขึ้น / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
5. สนับสนุนพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืน ฯลฯ ตามดัง	เพื่อให้พัฒนาให้มีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการเชิงรุก (ไม่ใช่เชิงรับ) โดยการดำเนินการที่ได้รับจากภาคเอกชนใน ท้องถิ่นปรับตัวจัดตั้งโดยร่วมกิจกรรม/ภาคีในเครือข่าย ซึ่งยังคงดำเนินกิจกรรม	<p>(1) ฝึกอบรมเชิงรุก ให้กับภาคเอกชนที่มีพื้นที่ทางการค้าที่ต้องการเข้ามาร่วมลงทุนในประเทศไทย ให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย ทักษะทางอาชญากรรม และวิธีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดการความเสี่ยงทางการค้า จำนวน 8 ครั้ง</p> <p>(2) ฝึกอบรมเชิงรุก ให้กับภาคเอกชนที่มีพื้นที่ทางการค้าที่ต้องการเข้ามาร่วมลงทุนในประเทศไทย ให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย ทักษะทางอาชญากรรม และวิธีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ครั้ง</p> <p>(3) ฝึกอบรมเชิงรุก ให้กับภาคเอกชนที่มีพื้นที่ทางการค้าที่ต้องการเข้ามาร่วมลงทุนในประเทศไทย ให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย ทักษะทางอาชญากรรม และวิธีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 3 ครั้ง</p> <p>รวม 1 ก្នុងทบทวน 6 ครั้ง โดยรวมก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางอาชญากรรม จำนวน 4 – 8 ครั้ง</p> <p>ทั้งสิ้นจำนวน 49 ครั้ง</p>

กิจกรรมที่ดำเนินการภายในตัวบุคคลและครอบครัว	เป้าหมายของครอบครัว	สังเกตุ/อน / ตัวชี้วัดที่เกิดขึ้น
ตระหนักภาระทางด้านการเงินที่ผ่านมาอย่างมาก แต่ไม่สามารถหาทางออกได้ จึงต้องการขอรับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก เช่น ญาติพี่น้องเพื่อแก้ไขปัญหานี้	วางแผนการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ลดภาระทางการเงิน และสร้างรายได้เพิ่มเติม	<p>1. ตระหนักรู้ภาระทางด้านการเงินที่ผ่านมาอย่างมาก แต่ไม่สามารถหาทางออกได้ จึงต้องการขอรับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก เช่น ญาติพี่น้องเพื่อแก้ไขปัญหานี้</p> <p>(2) เกิดภาระทางด้านการเงินที่ต้องจ่ายค่าเช่าบ้านที่ไม่สามารถจ่ายไหวได้ จึงต้องการขอรับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก เช่น ญาติพี่น้องเพื่อแก้ไขปัญหานี้</p>

